

HANDLINGSPLAN

om etnisk ligebehandling
og respekt for den enkelte

REGERINGEN Juli 2010

Handlingsplan om etnisk ligebehandling og respekt for den enkelte

Forord

Det danske samfund bygger på grundlæggende værdier om personlig frihed og politiske frihedsrettigheder. Disse frihedsrettigheder gælder for enhver og skal respekteres af alle – over for alle. Det er vigtigt, at alle borgere føler, at de har mulighed for at deltage aktivt i demokratiet og gøre brug af dets mange tilbud og muligheder. Respekt for det enkelte menneske og lige muligheder for alle vil medvirke til at undgå et samfund med sociale og kulturelle kløfter.

Det er netop demokratiets natur at være inkluderende. Demokratiet bygger på dialog, medbestemmelse og personlig frihed under ansvar over for andres tilsvarende frihed. Derfor kan det ikke accepteres, hvis nogen forskelsbehandles, nedværdiges eller trues på grund af for eksempel hudfarve, køn, tro, seksuel orientering eller for at have fremsat lovlige ytringer.

Også fremover skal det danske samfund bevares og videreudvikles som et åbent samfund med plads til forskellighed. Den enkelte borgers tillid til og respekt for samfundets grundlæggende værdier og for andre borgere skal sikres, og i en globaliseret verden, hvor der bl.a. er kamp om den velkvalificerede arbejdskraft, skal det danske samfund bevares som et attraktivt, åbent og imødekommende samfund.

Diskrimination på grund af etnisk oprindelse kan fremme en følelse af eksklusion og være en væsentlig barriere for den enkelte borgers samfundsdeltagelse. Diskrimination kan undergrave sammenhængskraften og modvirke en vellykket integration.

Derfor er ligebehandling uanset etnisk oprindelse sikret i lovgivningen. Ligebehandlingslovgivningen sikrer også mod en række andre former for diskrimination og suppleres endvidere af de strafferetlige sanktioner over for dem, der ytrer sig racistisk eller forbryder sig mod andre på grund af deres oprindelse, overbevisning eller seksuelle orientering.

Men lovgivning kan ikke stå alene. Desværre er der fortsat en række barrierer for, at alle kan deltage i samfundet på lige fod. Lovgivningen må derfor suppleres af initiativer som fremmer ligebehandling – initiativer, der kan motivere til, at der gøres en ekstra indsats for, at alle kan føle sig retfærdigt behandlet i dette land.

Samtidig skal de grundlæggende værdier, som det danske samfund bygger på, være kendt og respekteret af alle.

Derfor kommer regeringen nu med denne handlingsplan om etnisk ligebehandling og respekt for den enkelte. Handlingsplanen indeholder en række initiativer, som skal fremme samhørighed og lige muligheder for alle i det danske samfund.

1. Indledning

Forskelsbehandling og diskrimination er en krænkelse af den enkeltes værdighed og begrænsning af den enkeltes muligheder. Men diskrimination har ikke kun konsekvenser for den, der diskrimineres. Diskrimination undergraver sammenhængskraft og tillid i samfundet og kan også have økonomiske konsekvenser, hvis borgere på grund af f.eks. deres etnicitet udelukkes fra arbejde, uddannelse eller andre dele af samfundet.

Regeringens generelle integrations- og udlændingepolitik har sikret, at der er styr på indvandringen, flere lærer dansk og mange flere nydanskere er kommet i arbejde og uddannelse. Langt flere nydanskere er dermed nu aktive medborgere med netværk i det danske samfund – hermed er skabt et solidt fundament for at modvirke diskrimination og skabe vækst gennem mangfoldighed.

Regeringen har gennem årene også gennemført en række initiativer, der mere målrettet har haft til formål at bekæmpe forskelsbehandling og styrke beskyttelsen af den, der udsættes for etnisk diskrimination. Denne indsats udgør en vigtig del af regeringens integrationspolitik.

Der er således gennemført lovgivning, der sikrer den enkelte et retsligt værn mod forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse. Der er indført adgang til tilkendelse af godtgørelse for den krænkelse, som diskrimination er udtryk for, og regeringen har etableret først en klagekomité i regi af Institut for Menneskerettigheder og efterfølgende en ny samlet klageinstans, som giver den, der føler sig udsat for diskrimination, en nem og hurtig adgang til at få sin sag vurderet.

I 2003 afgav regeringen en handlingsplan, der indeholdt 14 initiativer til fremme af ligebehandling og mangfoldighed og har endvidere løbende fremmet disse initiativers målsætninger med en lang række nye tiltag.

Handlingsplanen fra 2003 er nu fuldt gennemført, og med nærværende handlingsplan ønsker regeringen at opdatere og forny den, således at den igangværende indsats til bekæmpelse af diskrimination og fremme af mangfoldighed uanset etnisk oprindelse opretholdes, styrkes og udvikles. Der skal i handlingsplanen om etnisk ligebehandling og respekt for den enkelte tages hensyn til det allerede igangsatte arbejde, ligesom nye initiativer til fremme af dialog, inddragelse og medborgerskab skal udgøre et supplement hertil.

Denne handlingsplan er endvidere en opfølgning på vedtagelse nr. V 65 af 21. april 2009, hvorved Folketinget pålagde regeringen at udarbejde og fremlægge en handlingsplan, der skal sikre religionsfriheden og andre grundlæggende frihedsrettigheder, således at borgerne kan færdes frit i samfundet og eksempelvis lade deres børn indskrive i folkeskolen uden frygt for repressalier. Folketinget vedtog V 65 på baggrund af en debat om stigende antisemitisme i det danske samfund. Handlingsplanen indeholder derfor et særligt fokus på at forebygge og bekæmpe antisemitisme.

I handlingsplanen sættes der således fokus på syv indsatsområder:

- Enhver skal kende og respektere de grundlæggende demokratiske værdier og rettigheder i det danske samfund.
- Forskelsbehandling og fordomme skal bekæmpes med oplysning og bedre viden om den eller de grupper af mennesker, som fordommene vedrører.

- Antisemitisme og intolerance skal bekæmpes. Jødernes historie må aldrig glemmes, og den fælles lærdom, der bør drages heraf, skal formidles til alle, herunder også til nye medborgere.
- Borgernes kendskab til deres rettigheder skal styrkes. Det er afgørende, at kendskabet til, hvor og i hvilke tilfælde man kan rette henvendelse eller indbringe en klage, hvis man føler sig krænket, udvides. Handlingsplanen indeholder derfor initiativer til styrket viden om regler og klagemuligheder i forbindelse med forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse.
- Omfanget og karakteren af forskelsbehandling i Danmark skal søges afdækket. Et indgående og reelt indblik i omfanget og karakteren af problemstillingen er væsentlig for den fremtidige indsats. Myter om omfanget af diskrimination er til skade for en vellykket integration.
- Mangfoldighed på arbejdsmarkedet skaber grundlaget for vækst og velstand. Det skal derfor sikres, at den enkelte kan udnytte sit potentiale og sine evner. Samtidig skal offentlige og private virksomheder rustes til at udnytte mangfoldigheden.
- Der skal i et ligebehandlingsperspektiv rettes fokus på øget deltagelse i samfundslivet. Der er foreslået initiativer til fremme af ligebehandling uanset etnisk oprindelse inden for områderne bolig, kultur- og fritidsliv.

Det første punkt om fremme af respekten for grundlæggende demokratiske værdier og rettigheder i det danske samfund og det tredje punkt om indsatsen mod antisemitisme og intolerance har særligt til formål at gennemføre vedtagelse nr. V 65, og særligt initiativerne i handlingsplanens afsnit 2 og 4 omhandler disse emner. Derudover har en række af handlingsplanens øvrige initiativer bl.a. til formål at fremme den enkeltes respekt for andres ret til frit at færdes, ytre sig og gøre brug af samfundets tilbud. Eksempelvis vil initiativet om styrket sammenhængskraft i by- og boligområderne også have fokus på respekten for de grundlæggende rettigheder.

Beskyttelsen af den enkelte borgers frihedsrettigheder og fremme af ligebehandling er helt selvstændige mål i et demokratisk samfund, men skal også ses i sammenhæng med indsatsen mod ekstremisme. Racisme og diskrimination – både den faktiske og den oplevede – kan fremme følelsen af eksklusion og dermed skabe en ond cirkel, hvor den enkeltes modstandskraft mod ekstremismens budskaber og fællesskaber svækkes. Bekæmpelse af diskrimination og fremme af kendskab til demokratiske værdier er således vigtige led i en samlet, tidlig forebyggelsesindsats, der kan hæmme vækstklimaet for, at ekstremismen overhovedet kan trives og få fodfæste.

Regeringens handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikalisering ”En fælles og tryk fremtid” indeholder allerede en række tiltag om sikring af grundlæggende rettigheder og pligter i det danske samfund. Disse tiltag søges med nærværende handlingsplan suppleret af eller sammentænkt med initiativer, der primært fokuserer på retten til ligebehandling.

De udfordringer, det danske samfund står over for i dag, har ændret karakter de seneste år. Det går i dag langt bedre med integrationen i Danmark, end da regeringen overtog ansvaret i 2001. Flere nydanskere er kommet i arbejde eller uddannelse, og de pågældendes dansk kundskaber er forbedret. De unge nydanske kvinder markerer sig særligt ved, at langt flere end tidligere påbegynder en videregående uddannelse.¹

¹ Integrationsministeriets ”Tal og Fakta – udlændinges tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet”, januar 2009

Denne udvikling er resultatet af flere forskellige forhold. Den økonomiske udvikling har været gunstig i mange år, og der har været behov for arbejdskraft. Samtidig har regeringen fået styr på indvandringen, så flere kommer for at arbejde og studere, og en vedholdende, sammenhængende integrationsindsats har skabt resultater; eksempelvis at nydanskere har oplevet en større beskæftigelsesfremgang end befolkningen som helhed.

Herudover peger de undersøgelser, der er foretaget af omfanget af forskelsbehandling i Danmark, på, at udviklingen i en årrække er gået i den rigtige retning. Færre føler sig udsat for forskelsbehandling.²

Det er vigtigt at være opmærksom på, at en vellykket ligebehandlingsindsats har tæt sammenhæng med en målrettet integrationsindsats. Derfor indeholder handlingsplanen også initiativer, der har et integrationsmæssigt sigte, og som understøtter den mangfoldighed blandt medarbejdere, der – gennem større kreativitet og nytænkning – bidrager til at skabe vækst. Det er derfor vigtigt, at virksomhederne er åbne over for nye medarbejdere.

Endvidere er det vigtigt at være opmærksom på, at forskelsbehandling kan tage mange former og foregå i mange sammenhænge og er ikke blot et spørgsmål om flertallets behandling af mindretal. Også blandt mindretal foregår der forskelsbehandling og chikane, og det danske samfund har desværre set eksempler på manglende respekt for de grundlæggende demokratiske principper og udøvelse af chikane over for borgere, der har søgt at gøre brug af deres grundlæggende rettigheder.

Handlingsplanen tager højde for, at kvinder og mænd, piger og drenge kan opleve forskelsbehandling forskelligt og kan blive udsat for forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse, der også har forskellig kønsspecifik karakter. De konkrete initiativer i handlingsplanen vil derfor blive udmøntet, så de tager højde for de kønsspecifikke problemstillinger, der måtte være.

Samtidig med at diskriminationsproblemet skal anerkendes og tages alvorligt, er det dog også vigtigt, at problemet ikke får lov at volde skade ud over dets faktiske størrelse. Der skal gøres op med den negative tænkning, hvor man ser racisme og diskrimination alle steder. Unge mennesker skal ikke føle sig som ofre; det kan få dem til at give op over for samfundets udfordringer og muligheder. Tværtimod skal de unge føle sig som borgere i et demokratisk retssamfund, hvor ikke al modgang er udtryk for diskrimination, men hvor man kan få den nødvendige hjælp og oprejsning i de tilfælde, hvor man rent faktisk udsættes for diskrimination.

2. Demokratiske værdier og grundlæggende rettigheder

Det danske samfund bygger på værdier om frihed og fællesskab - individuel frihed i et stærkt fællesskab med gensidigt ansvar. Som eksempel på sådanne værdier kan nævnes retten til at tale, tænke og tro, som man vil, og retten til ligebehandling uanset etnisk oprindelse, køn, seksuel orientering mv. Det danske samfund bygger endvidere på værdier som den personlige frihed til at indrette sit liv, som man vil, og respekten for de demokratiske værdier.

Med V 65 har Folketinget ønsket at sikre en styrkelse af respekten for den enkelte borgers rettigheder. Baggrunden herfor var en debat om stigende antisemitisme. Gennem historien har antisemitisme givet sig udslag i alvorlige krænkelser af jøder. De foreslåede initiativer har blandt andet til formål at modvirke antisemi-

² Se kapitel 3.

tisme. Samtidig er det vigtigt, at respekten for de grundlæggende rettigheder skal gælde enhver borger, uanset etnisk eller religiøs baggrund. Indsatsen mod antisemitisme skal derfor ske i samspil med indsatsen mod intolerance.

2.1. Fokus på respekten for de grundlæggende rettigheder

Regeringen ønsker at sende et klart signal om, at de grundlæggende demokratiske principper ligger fast – balancen mellem frihed og ansvar og mellem rettigheder og pligter er helt central for et bæredygtigt fællesskab. For at opretholde denne balance er det væsentligt, at alle har kendskab til demokratiske principper om frihed og gensidigt ansvar samt dialog og respekt for andres synspunkter og forskelligheder.

Initiativ 1 Kampagne om respekten for de grundlæggende rettigheder

Regeringen vil afsætte midler til en kampagne, der skal fremme forståelsen og respekten for de grundlæggende rettigheder og pligter, som det danske samfund bygger på, og hvad dette i praksis betyder.

Kampagnen skal fremme den gensidige anerkendelse og tillid mellem grupper med forskellig baggrund og modvirke diskrimination og racisme, herunder antisemitisme og intolerance. Det skal fremgå tydeligt, at ingen må forskelsbehandles, nedværdiges eller trues på grund af f.eks. deres etniske oprindelse, køn, tro, seksuelle orientering eller for at have givet udtryk for sine holdninger.

Endvidere skal kampagnen fremme den enkeltes respekt for andres ret til at kunne færdes frit, ytre sig og gøre brug af samfundets tilbud.

Som led i kampagnen kan der afholdes en række større offentlige events, debatmøder og konkurrencer om medborgerskab. Indsatsen skal rette sig mod alle borgere, men det skal søges sikret, at indsatsen så vidt muligt målrettes der, hvor behovet er størst.

Kampagneaktiviteterne kan følges op af lokale initiativer, der understøtter kampagens budskaber. Til dette formål afsættes midler, hvorfra der f.eks. vil kunne gives økonomisk støtte til dialogmøder på folkeskoler, i gymnasier og andre undervisningsinstitutioner, i kommuner, i foreninger, i organisationer og på arbejdspladser.

Kampagnen koordineres med initiativet i regeringens handlingsplan "En fælles og tryk fremtid" om fejring af det demokratiske fællesskab og med arbejdet vedrørende medborgerskab i øvrigt i bl.a. regeringens arbejdsgruppe for bedre integration.

Den enkelte borgers kendskab til de grundlæggende rettigheder opnås blandt andet gennem skolegang og deltagelse i samfundslivet her i landet. På denne måde opnår en borger et praktisk kendskab til demokratiske principper og regler i det danske samfund. Nyankomne udlændinge, der meddeles opholdstilladelse her i landet, har ikke på samme måde haft mulighed for på tilsvarende vis at erhverve sig viden om, hvordan demokrati og de grundlæggende rettigheder fungerer i Danmark. På den baggrund vil regeringen styrke nyankomnes undervisning i grundlæggende rettigheder.

Initiativ 2. Styrket undervisning til nyankomne om de grundlæggende rettigheder og demokrati i Danmark

Regeringen har taget initiativ til, at der som led i modtagelse af nyankomne flygtninge og indvandrere sker en styrkelse af undervisningen om de grundlæggende rettigheder og det danske demokrati, således at nyankomne straks opnår viden om og kendskab hertil og dermed et godt grundlag for at være aktive medborgere i det danske samfund.

I folkeskolen er der allerede iværksat en række initiativer, som har til formål at underbygge skolernes indsats for at fremme elevernes forståelse for medborgerskab, dialog og fælles demokratiske værdier.

For eksempel udførte en skole med et stort antal tosprogede elever (Guldbergskolen) i samarbejde med bl.a. Dansk Institut for Menneskerettigheder og Integrationsministeriet i 2007 projektet *"Medborgerskabsundervisning i Grundskolen"*. Projektets mål var – ved at inkludere medborgerskabet i alle fag og i skolens kultur og miljø – at give eleverne kompetencer i og en klar forståelse af medborgerskab, interkulturel forskellighed, fordelene ved dialog, demokrati og deltagelse. Projektet skulle endvidere give eleverne en grundlæggende viden om den demokratiske historie, herunder rettigheder og pligter inden for henholdsvis skolen og samfundet i almindelighed. Der er som opfølgning på initiativet udviklet en række udgivelser med konkrete redskaber til lærere og elever om, hvordan medborgerskab kan integreres i undervisning.

Det er på uddannelsesinstitutioner vigtigt, at der klart tages afstand fra chikanøs adfærd. I forhold til folkeskolen og det øvrige uddannelsessystem har skolens eller uddannelsesstedets ledelse bl.a. mulighed for, hvis ikke mindre indgribende foranstaltninger vil være tilstrækkelige, at bortvise elever.

En skoleleder har i 2009 udtalt, at han ville give forældre til jødiske elever et voksent råd om at finde en anden skole til deres barn, fordi der var mange elever med palæstinensisk baggrund på skolen.

En sådan praksis er uacceptabel for folkeskolen for alle uanset herkomst.

En skoleleder har indtil for nylig kunnet iværksætte overflytning til en anden skole i kommunen af elever på 3.-10. klassetrin, hvis eleven, dennes forældre og skolelederen ved den nye skole kunne tilslutte sig overflytningen, og hvis overflytningen ikke ville medføre merudgifter for kommunen.

Initiativ 3 Præcisering af ordensreglerne i folkeskolen

Regeringen har i marts 2010 ændret bekendtgørelsen om foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen således, at skolelederen i særligt grove tilfælde, eller hvor der er tale om gentagne forseelser, nu har mulighed for – til fremme af god orden – at iværksætte overflytning af en elev til en anden skole, når det sker med tilslutning fra skolelederen ved den modtagende skole, dvs. uden samtykke fra elev og forældre. Skolelederen skal påvise, at der proportionalitet mellem forseelse, foranstaltning og målet hermed.

Endvidere er bekendtgørelsen præciseret, bl.a. således, at indsatsen mod mobning fremgår tydeligere, og at elever og forældre ved hvert skoleårs begyndelse skal orienteres om skolens værdiregelsæt og ordensregler.

2.2. Bekæmpelse af fordomme og intolerance – herunder antisemitisme

Langt de fleste i Danmark tager skarpt afstand fra ethvert tilløb til antisemitisme. Men desværre er det også sådan i Danmark, at der er en lille del af befolkningen, hvor antisemitismen lever videre.

Blandt andet viser en undersøgelse i bogen ”Danmark og de fremmede: Om mødet med den arabisk-muslimske verden”, at antisemitiske holdninger er meget udbredt blandt indvandrergupper i Danmark. 2/3 af de adspurgte mener således, at man ikke kan være forsigtig nok i forhold til jøder i Danmark, og 1/3 mener, at der er for mange jøder i Danmark. For etniske danskere er tilsvarende tal 1/5.

Dette er ikke acceptabelt. Enhver skal kunne færdes frit og føle sig hjemme i Danmark – det gælder også for medlemmer af det jødiske samfund.

Den ovenfor nævnte kampagne om grundlæggende rettigheder skal medvirke til bekæmpelse af diskrimination, herunder også antisemitisme. Regeringen vil i tillæg hertil iværksætte initiativer, der mere målrettet handler om bekæmpelse af fordomme om religiøse grupper – særligt antisemitisme.

Bekæmpelse af antisemitisme og diskrimination kan med fordel rettes mod børn og unge i uddannelsessystemet. Her vil det kunne indgå naturligt i læringssituationer. Der findes i dag allerede materiale, som vil kunne indgå i undervisningen på skoler og ungdomsuddannelser. Dansk Institut for Internationale Studiers Afdeling for Holocaust og Folkedrab (DIIS) tilbyder således hjemmesider, temadage og undervisningsmateriale til skoler og ungdomsuddannelser.

Undervisningsmateriale om antisemitisme

Dansk Institut for Internationale Studiers Afdeling for Holocaust og Folkedrab (DIIS) udarbejdede i 2008 med støtte fra Integrationsministeriet undervisningsmateriale i et pilotprojekt. Undervisningsmaterialet er til folkeskoleelever og omhandler antisemitisme, racisme og diskrimination. Materialet er gratis tilgængeligt for landets skoler, og DIIS er nu i gang med at planlægge lærerkurser om undervisningsmaterialet.

Initiativ 4 Styrkelse af undervisning om antisemitisme og intolerance

Regeringen vil i samarbejde med Dansk Institut for Internationale Studiers Afdeling for Holocaust og Folkedrab videreudvikle og fremme anvendelsen af de allerede eksisterende undervisningsmaterialer mv. om antisemitisme, racisme og diskrimination.

Der vil endvidere blive iværksat en opsøgende indsats vedrørende brugen af materialet særligt i forhold til skoler og uddannelsesinstitutioner i områder, hvor mange elever har en anden etnisk baggrund end dansk.

Et undervisningsforløb om antisemitisme og intolerance kan kombineres med oplysning om forskellige religioner og deres forskelle og ligheder. Det er regeringens opfattelse, at det er mere nærværende, hvis disse budskaber kan overbringes direkte fra mennesker med forskellig religion eller uden religion.

I pilotprojektet "Din tro, min tro", som Københavns Stift har udviklet med støtte fra Integrationsministeriet, rejser et gæstelærerteam bestående af repræsentanter fra de tre monotheistiske religioner (islam, kristendom og jødedom) rundt på skoler og møder elever til en orientering om det, de tre trossamfund er fælles om, og det, der adskiller. Efter et kort oplæg over et af læreren valgt tema kan eleverne stille spørgsmål til repræsentanterne.

Initiativ 5 Gæstelærerteams om forskellighed og fællesskab

Regeringen vil udbrede pilotprojektet "Din tro, min tro" og give mulighed for at etablere gæstelærerteams bestående af både religiøse og ikke-religiøse repræsentanter. De enkelte lærerteams skal rejse rundt på skoler i hele landet og gå i dialog med elever i 3.-10. klasse.

Formålet er at vise

- de enkelte religioners og andre overbevisningers historie
- en mangfoldighed af livsopfattelser, herunder såvel religiøse som ikke-religiøse,
- at forskellige religioner har meget til fælles, selvom der også er punkter, hvor de ikke deler samme opfattelse, og
- at religiøsitet, verdslighed, medborgerskab og demokratiske rettigheder kan gå hånd i hånd.

Initiativet kan endvidere tænkes udbredt til andre steder end folkeskoler, eksempelvis friskoler, ungdomsuddannelser, folkeoplysning og lignende.

Vi har alle krav på at kunne færdes frit i det danske samfund og leve i frihed for vold, trusler og nedværdigelse.

Regeringen arbejder blandt andet for at sikre dette med handlingsplanen, "En fælles og tryk fremtid" fra januar 2009. Som opfølgning på handlingsplanen leder Integrationsministeriet en indsats for at kortlægge og forebygge problemer med ekstremisme og polarisering i bred forstand. Had mod samfundet, trusler mod demokratiet eller bestemte grupper samt gensidige fordomme og fjendebilleder skal inden for handlingsplanens rammer imødegås med en bred vifte af indsatsområder, hvoraf nogle videreudbygges med nærværende handlingsplan. Dette gælder forebyggelsesindsatsen.

Initiativ 6 Styrket lokal forebyggelse af antisemitisme og intolerance

Der gennemføres en kortlægning af tendenser til ekstremisme og polarisering, og der sættes i den forbindelse fokus på antisemitisme og intolerance, navnlig når det foregår på en organiseret måde eller skaber kløfter mellem grupper i de enkelte lokalsamfund. Afhængig af hvilke problemer, man finder i forskellige dele af landet, skal der i samarbejde med kommunerne sættes ind med passende strategier for forebyggelse.

Er der eksempelvis tale om intolerance vendt mod bestemte grupper – eller gensidigt mellem disse grupper – kan der igangsættes dialogaktiviteter og oplysningsarbejde for at sikre den respekt, vi alle har krav på som

mennesker og medborgere. Det kan blandt andet dreje sig om at sætte fokus på, hvad vi alle har til fælles som borgere i Danmark, og om at hindre, at mindretalsgrupper i Danmark lægges for had på grund af forhold, de ikke har indflydelse på eller ansvar for.

Endvidere vil regeringen ved fordelingen af midler fra den allerede eksisterende pulje til fremme af ligebehandling og bekæmpelse af diskrimination have øget fokus på at støtte initiativer, der intensiverer den oplysende indsats om bekæmpelse af antisemitisme og intolerance.

Oplysning om antisemitisme og diskrimination med henblik på forebyggelse af ekstremisme og polarisering bør også foregå andre steder end i uddannelsessystemet. Der kan også være behov for oplysning over for andre end børn og unge – især blandt de nye borgere i Danmark, som måske ikke selv har været igennem et uddannelsesforløb her i landet. Det kan f.eks. foregå ved markering af begivenheder, der kan oplyse bredt om temaer, der rækker fra en ikke så fjern fortid ind i den aktuelle hverdag.

Auschwitz-dagen

Hvert år den 27. januar markerer Danmark den såkaldte Auschwitz-dag – den officielle danske minde- og mærkedag for Holocaust og andre folkedrab. Blandt formålene med Auschwitz-dagen er

- at sikre, at mindet om Holocaust og andre folkedrab bevares for kommende generationer som en advarsel om, at de forbrydelser, der er blevet begået, aldrig gentages,
- at fremme debat, formidling og undervisning om folkedrab og
- at arbejde for et demokratisk og tolerant samfund uden skæmmende fordomme og racisme.

Auschwitz-dagen skal sætte folkedrab og politiske massedrab på dagsordenen og åbne for en diskussion om de etiske og politiske udfordringer. De aktiviteter, der omgiver Auschwitz-dagen, organiseres i regi af Undervisningsministeriet i samarbejde mellem adskillige ministerier, Institut for Menneskerettigheder og Dansk Institut for Internationale Studiers afdeling for holocauststudier (DIIS). Hvert år vælges et tema, der sætter fokus på et særligt aspekt eller en særlig problematik vedrørende folkedrab. I 2010 var temaet "Farlige Forestillinger".

Undervisningsministeriet har igangsat en evaluering af Auschwitz-dagen, som forventes afsluttet i efteråret 2010. Planlægningen af Auschwitz-dagen 2010 er inkluderet i evalueringen. Formålet med evalueringen er at få en række bud på, hvorledes dagen kan videreudvikles og styrkes.

Men oplysning om antisemitisme kan også foregå på mange andre måder – herunder hvis det skal målrettes de nye borgere i Danmark. Eksempelvis har Undervisningsministeriet støttet udarbejdelse af webbaseret undervisningsmateriale om Holocaust-benægtelse. Materialet, der er udarbejdet af Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS), er målrettet unge i alderen 14 til 19 år og har til formål at ruste de unge mod benægternes påstande og metoder. Materialet blev offentliggjort i januar 2010 i forbindelse med Auschwitz-dagen.

Temaside om den retlige beskyttelse af retten til ligebehandling

Ligebehandling og respekten for det enkelte menneske er helt grundlæggende principper overalt i de vestlige samfund og er i dag udførligt reguleret i nationale og internationale regler.

Således er retten til ligebehandling og religionsfrihed bl.a. fastsat i grundloven. Grundloven fastslår således for eksempel i § 70, at ingen på grund af sin trosbekendelse eller afstamning må berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt.

På EU-niveau har beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder – udover i en række retsakter – bl.a. fundet udtryk i EU-Traktatens artikel 6, stk. 1. Det fremgår heraf, at Unionen anerkender de rettigheder, friheder og principper, der findes i den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der har samme juridiske værdi som traktaterne. Chartret indeholder i artikel 21 et bredt forbud mod forskelsbehandling bl.a. på grund af race, etnicitet og religiøs anskuelse. Det fremgår endvidere af EU-Traktatens artikel 6, stk. 3, at de grundlæggende rettigheder, som de er garanteret ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK), og som de følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner, udgør generelle principper i EU-retten.

Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – der er en del af dansk ret – at staten ikke må forskelsbehandle en person på grund af køn, race, religion mv. på de af konventionen omfattede områder.

Herudover er retten til ikke-diskrimination og ligebehandling fastslået i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne og beskyttet i en række FN-konventioner, herunder FN's racediskriminationskonvention.

Retten til ligebehandling uanset etnisk oprindelse er endvidere beskyttet i lov om etnisk ligebehandling, der forbyder direkte og indirekte forskelsbehandling på grund af en persons race eller etniske oprindelse. Forbuddet gælder for al offentlig og privat virksomhed, for så vidt angår social beskyttelse, herunder social sikring og sundhedspleje, sociale goder, uddannelse samt adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig, der er tilgængelig for offentligheden. Efter lov om etnisk ligebehandling kan personer, der udsættes for forskelsbehandling, tilkendes en godtgørelse.

Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv. forbyder direkte og indirekte forskelsbehandling på grund af race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse inden for arbejdsmarkedet. Forbuddet gælder bl.a. for arbejdsgivere, som efter lovens § 2 ikke må forskelsbehandle lønmodtagere og ansøgere til ledige stillinger ved ansættelse, afskedigelse, forflyttelse, forfremmelse eller med hensyn til løn- og arbejdsvilkår. Personer, der udsættes for forskelsbehandling, kan tilkendes en godtgørelse.

Efter lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. (racediskriminationsloven) straffes den, som inden for erhvervmæssig eller almennyttig virksomhed på grund af en persons race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering nægter at betjene den pågældende på samme vilkår som andre, med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. På samme måde straffes den, som af samme grunde nægter at give en person adgang til sted, forestilling, udstilling, sammenkomst eller lignende, der er åben for almenheden.

Det følger endvidere af straffelovens § 266 b, at den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. Ved straffens udmåling skal det betragtes som en særligt skærpende omstændighed, at forholdet har karakter af propagandavirksomhed.

Endelig skal det efter straffelovens § 81, nr. 6, i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, at gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, seksuelle orientering eller lignende. Har gerningen baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat, skal dette ligeledes i almindelighed indgå som en strafskærpende omstændighed.

3. Kortlægning af omfanget af diskrimination

Det er vanskeligt at måle det præcise omfang af diskrimination i samfundet. De undersøgelser m.v., der er udarbejdet på baggrund af data indhentet i Danmark, giver således ikke et entydigt billede af omfanget af den diskrimination, der rent faktisk finder sted her i landet. På den ene side findes en række målinger af den såkaldte 'oplevede diskrimination' og på den anden side opgørelser over antallet af konkrete sager ved politi, domstole og nævn.

Målinger af den oplevede diskrimination kan udarbejdes på baggrund af mere eller mindre detaljerede spørgeskemaer og interviews blandt borgere med anden etnisk baggrund end dansk, som tilkendegiver, om de har følt sig diskrimineret f.eks. inden for det seneste halve år, og i givet fald i hvilken sammenhæng denne diskrimination har fundet sted.

Catinét-IFKA udformer jævnligt sådanne målinger i de halvårlige publikationer 'Integrationsstatus', som i 2000 viste, at 43 pct. af de adspurgte følte sig diskrimineret. I 2009 var dette tal faldet til 32 pct.

Problemet med undersøgelser af den oplevede diskrimination er imidlertid, at de ikke i sig selv kan tegne et egentlig billede af omfanget af diskrimination. Uanset at en person kan føle sig diskrimineret, er det ikke altid ensbetydende med, at der rent faktisk har fundet diskrimination sted. Først og fremmest bygger disse undersøgelser på rene subjektive vurderinger fra de adspurgte personer, og vurderingerne er således ikke nødvendigvis udtryk for det faktiske forløb. For det andet kan en afgørelse eller episode, der opleves som diskriminerende, have været begrundet i saglige hensyn og dermed ikke være udtryk for ulovlig forskelsbehandling. Eksempelvis kan jobsøgende opleve et afslag på en jobansøgning som diskrimination, selvom afslaget udelukkende er begrundet i, at andre ansøgere er bedre kvalificerede.

Endvidere indeholder de fleste undersøgelser om etnisk forskelsbehandling ikke kønsspecifikke data. Det er således heller ikke muligt at identificere, hvorvidt der er en kønsmæssig skævvridning i forhold til oplevet diskrimination.

En anden indikator for omfanget af diskrimination i Danmark er antallet af sager for tidligere Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling og nu Ligebehandlingsnævnet om overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling i lov om etnisk ligebehandling og lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv.

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling har i perioden 2006-2008 modtaget 134 konkrete klager og iværksat 27 undersøgelser på eget initiativ. Klagekomitéen har på baggrund af sagerne afgivet 50 udtalelser,

hvoraf den i 11 af udtalelserne fastslog, at der var sket en overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling, mens den i en af udtalelserne fandt, at der var sket en overtrædelse af forbuddet mod repressalier. Klagekomitéen blev i 2009 erstattet af Ligebehandlingsnævnet.

Ligebehandlingsnævnet har siden oprettelsen den 1. januar 2009 behandlet 30 sager om diskrimination på grund af race eller etnicitet. I fem af sagerne fandt nævnet, at der var tale om forskelsbehandling i strid med lov om etnisk ligebehandling eller lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv.

Ligebehandlingslovgivningen suppleres af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. (racediskriminationsloven). En opgørelse over antallet af straffesager, der er rejst for overtrædelse af denne lov i de seneste år viser, at der i 2007 og 2008 kun er rejst tiltale i fem sager, hvoraf der er sket domfældelse i tre og frifindelse i én. Den sidste sag blev afgjort med et udenretligt bødeforlæg.

Det relativt begrænsede antal straffesager om overtrædelse af racediskriminationsloven giver imidlertid heller ikke et fuldstændigt retvisende billede af omfanget af diskrimination i Danmark, eftersom det må antages, at det ikke er alle tilfælde af diskrimination, der anmeldes til politiet. Tallene indikerer dog, at der ikke er mange tilfælde af diskrimination i Danmark.

Der er således meget stor forskel på, hvor mange der føler sig udsat for diskrimination (oplevet diskrimination), og antallet af sager, hvor det konstateres af et ligebehandlingsorgan eller af domstolene, at en borger uretmæssigt er blevet forskelsbehandlet (dokumenteret diskrimination).

Der kan derfor næppe på baggrund af hverken den ene eller den anden af disse opgørelsesmetoder fastslås, hvilket omfang diskrimination i Danmark rent faktisk har.

Initiativ 7 Forskningsprojekt

På grund af den store forskel mellem den oplevede diskrimination og det antal af sager, der er indbragt for enten nævn eller domstole, er der – uanset de allerede tilgængelige data – behov for at komme tættere på en afdækning af de diskriminationsproblemer, vi står over for i Danmark.

Regeringen vil derfor iværksætte et forskningsprojekt, der skal bidrage til udvikling af mere præcise metoder til måling af diskrimination, herunder den oplevede diskrimination.

Det er både vigtigt at bekæmpe den faktiske diskrimination, og at myter om omfanget af diskrimination imødegås. Derfor skal der blandt andet sættes fokus på, hvorfor nogen føler, de bliver diskrimineret, uden at der nødvendigvis er tale om diskrimination i juridisk forstand. Omvendt bør det også afdækkes, om der er mange tilfælde af oplevet diskrimination, der ikke anmeldes, uanset at der kunne være tale om diskrimination i henhold til lovgivningen. Endvidere er det vigtigt at få klarlagt karakteren af diskriminationen for at kunne imødegå den med de rette tiltag. Eksempelvis bør det klarlægges, om diskriminationens omfang og form er afhængig af køn og alder.

4. Rettigheder og klagemuligheder

Ingen, der udsættes for diskrimination, bør være i tvivl om sine rettigheder, og hvor vedkommende kan henvende sig for at få information eller for at klage.

Som nævnt i afsnit 3 er der meget stor forskel på, hvor mange der føler sig udsat for diskrimination (oplevet diskrimination), og antallet af sager, hvor det konstateres af et ligebehandlingsorgan eller af domstolene, at en borger uretmæssigt er blevet forskelsbehandlet (dokumenteret diskrimination).

Der kan naturligvis være flere grunde til, at den, der føler sig diskrimineret, ikke indbringer sin sag for f.eks. Ligebehandlingsnævnet, og det må naturligvis være op til den enkelte, om sagen skal undersøges nærmere. I nogle tilfælde kan borgeren måske nok ønske at få sagen nærmere undersøgt, men mangler viden om de muligheder, der er etableret med Ligebehandlingsnævnet.

4.1. Styrkelse af Ligebehandlingsnævnets informationsvirksomhed

Ligebehandlingsnævnet udfører allerede i dag en række kommunikationsaktiviteter, som kan medvirke til at skabe kendskab til lovgivningens krav til ligebehandling samt muligheden for at klage over forskelsbehandling. Regeringen ønsker at styrke denne indsats.

Initiativ 8 Ligebehandlingsnævnets arbejde

Regeringen vil støtte videreudviklingen og forbedringen af:

- Dialogmøder, som nævnets sekretariat afholder med interessenter, navnlig organisationer, som har særlig indsigt i ligebehandlingsspørgsmål. Formålet med møderne er bl.a. at få viden om, hvordan nævnet bedst kan kommunikere med de borgere, som kan have brug for nævnet, samt få etableret aftaler om udveksling af links til indsættelse på nævnets og organisationernes hjemmeside.
- Offentliggørelse af nævnets afgørelser på hjemmesiden
- Nyhedsbreve fra nævnet
- Undervisningsoplæg, som medarbejdere i Ligebehandlingsnævnets sekretariat afholder for enkelte organisationer/fagforeninger. Undervisningsoplæggene tænkes udbredt til andre målgrupper, såsom skoler, NGO'er og andre foreninger m.fl.

4.2. Styrkelse af oplysningsindsatsen i øvrigt

Regler og nævnsafgørelser kan imidlertid være svære at forstå, da de er formuleret i et generelt, juridisk sprog. Derfor er der muligvis mange borgere, der misforstår reglerne, og tror, at fordi de f.eks. er blevet nægtet adgang til en beværtning eller lignende, så skyldes det forskelsbehandling, selvom afslaget måske reelt er begrundet i saglige hensyn. Omvendt føler nogle borgere muligvis en angst for at komme til at overskride forbuddet mod forskelsbehandling, og undgår således situationer, hvor deres hensigt ville kunne misforstås.

Der er derfor behov for en yderligere styrkelse af borgernes viden om, hvilke regler om ligebehandling der gælder i Danmark, og hvilke muligheder man som borger har, hvis man føler sig udsat for diskrimination. Samtidig er det nødvendigt, at myter bliver afklaret, og at det bliver diskuteret, hvad der er diskrimination – og hvad der ikke er.

Initiativ 9 Oplysning og information om ligebehandlingsregler i Danmark

Regeringen vil styrke oplysningen om ligebehandlingsregler i Danmark. Kendskabet til de rettigheder, der følger af ligebehandlingsreglerne i Danmark med særligt fokus på adgangen til at indbringe en klage for Ligebehandlingsnævnet, skal indgå heri. Det skal fremgå, hvad den enkelte borger kan gøre i forskellige tilfælde, hvor den pågældende føler sig udsat for diskrimination.

En del af oplysningsarbejdet vil endvidere bestå i en opdatering af vejledningen til lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv.

Som led i oplysningsindsatsen vil udvalgte rollemodeller fra Brug for Alle Unge blive særligt opkvalificerede til at deltage i besøg, hvor man ud over uddannelse også fokuserer på ligebehandlingsproblematikker, regler og rettigheder med udgangspunkt i rollemodellernes egne erfaringer og baggrund. Rollemodellerne skal således fungere som ligebehandlingsambassadører, der kan rette fokus på ligebehandling og udbrede kendskabet til reglerne herfor.

Den generelle information, som Ligebehandlingsnævnet eller en oplysningskampagne kan give, er imidlertid ikke altid tilstrækkeligt. Der kan tillige være behov for råd og vejledning i en konkret situation.

Institut for Menneskerettigheder har allerede efter de gældende regler en forpligtelse til at bistå ofre for forskelsbehandling. Regeringen ser imidlertid behov for at supplere og underbygge denne forpligtelse.

Institut for Menneskerettigheder

Institut for Menneskerettigheder blev oprettet 1. januar 2003. Instituttet har blandt andet til opgave at fremme ligebehandling af alle, herunder at bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensyntagen til ofrenes, foreningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder, indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling og at offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling.

Initiativ 10 Lokal hjælp til ofre for diskrimination

Der skabes mulighed for, at personer, der føler sig udsat for diskrimination på grund af deres etniske oprindelse, kan få hjælp på deres lokale medborgercenter. Denne hjælp etableres i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder.

Hjælpen skal først og fremmest gives i form af råd og vejledning om regler og rettigheder i tilfælde af diskrimination. Det informationsmateriale, der er udviklet om ligebehandlingsregler m.v., jf. initiativ 9, vil kunne anvendes i denne sammenhæng.

Herudover kan der f.eks. etableres forsøg med mægling, ligesom der kan skabes mulighed for, at Institut for Menneskerettigheders opgaver vedrørende hjælp til ofre for diskrimination vil kunne gennemføres lokalt ud fra denne platform.

Endelig vil der kunne iværksættes oplysningsinitiativer på det lokale medborgercenter i form af f.eks. borgermøder m.v.

Medborgercentre

Medborgercentre er uformelle og tværsektorielle rådgivnings-, lærings- og aktivitetscentre, der bygger på partnerskab med andre kommunale tilbud, frivillige organisationer og foreninger. Formålet er at understøtte integrationsprocesser og hjælpe udsatte børn, unge og deres forældre til bedre at udnytte mulighederne og tage aktiv del i det danske samfund.

Medborgercentrene er primært etableret i regi af bibliotekerne, som nyder stor tillid og troværdighed i befolkningen, hvilket gør dem egnede til at være ramme om initiativer, der styrker deltagelsen i samfundslivet og aktivt medborgerskab. Den rolle understøttes yderligere af, at bibliotekerne benyttes hyppigere af danskere med anden etnisk baggrund end af resten af befolkningen.³

For mange piger og kvinder, der tilhører en etnisk minoritet, er biblioteket et af de få steder, hvor de frit kan komme. Mange af kvinderne har behov for viden om sociale og sundhedsmæssige emner, så de kan få en aktiv tilværelse og løfte deres ansvar som forældre, og for eksempel opmuntres til at deltage i skole-hjem-samarbejde eller til at søge et job.

Også mange mænd kan have behov for øget kontakt til og forståelse af samfundet. Bibliotekerne kan med fordel udvikle tilbud, der imødekommer disse behov.

Med tilskud fra satspuljen er det hensigten at etablere i alt 18-20 medborgercentre i udsatte boligområder. Der er i dag medborgercentre i København (Nørrebro og Solvang), Albertslund, Århus (Gellerup og Hasle), Odense, Ålborg og Helsingør.

³ Amtenes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF) for Kulturministeriet, " Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004 – med udviklingslinjer tilbage til 1964"

5. Mangfoldighed skaber vækst

Et velfungerende uddannelsessystem og et åbent mangfoldigt arbejdsmarked er en forudsætning for vækst, velfærd og demokrati. Nydanskere skal derfor i endnu højere grad deltage i uddannelses- og arbejdslivet.

I de senere år har rigtig mange nydanskere fået foden inden for på de danske arbejdspladser til gavn for både dem selv og for samfundet. Virksomhederne har gode erfaringer med nydanske medarbejdere, ligesom mangfoldighed på arbejdspladsen er et udtryk for, at arbejdspladserne er åbne over for nye ideer. For at fastholde den positive udvikling er det afgørende, at nydanskere har den nødvendige uddannelsesmæssige baggrund, således at de i højere grad kan bidrage til og deltage fuldt ud i samfundslivet.

5.1. Lige adgang til uddannelse

Det danske uddannelsessystem er i udstrakt grad præget af demokratisk forståelse, respekt for den enkelte og for fællesskabet og et udgangspunkt om lige muligheder for alle.

Mange uddannelser skal ved siden af deres faglige formål også bidrage til at udvikle deltagernes interesse for og evne til aktiv medvirken i en demokratisk udvikling. Eksempelvis er det i både folkeskoleloven og de gymnasiale uddannelseslove fastsat, at eleverne skal forberedes til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke eller dagligliv skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Det konkrete ansvar for realiseringen af de overordnede politiske mål påhviler skolerne og uddannelsesinstitutionerne. Danske uddannelsesinstitutioner skal tilbyde uddannelser af høj faglig kvalitet på alle niveauer til alle uanset faglige, personlige eller sociale forudsætninger. Det gælder naturligvis også uanset race eller etnisk oprindelse.

For at sikre samfundets sammenhængskraft er det vigtigt, at alle – uanset forudsætninger og baggrund – får mulighed for at gennemføre en uddannelse.

Der er på den baggrund i de seneste år gennemført og iværksat en række forsøg og initiativer til fremme af ligebehandling og bekæmpelse af diskrimination på uddannelsesområdet.

5.1.1. Folkeskole og ungdomsuddannelser

For blandt andet at fremme ligebehandling har Undervisningsministeriet i 2007 uddelt publikationen "Undervisning i demokrati – inspiration til grundskoler og ungdomsuddannelser" til alle landets grundskoler og ungdomsuddannelser og i 2008 udgivet publikationen "Plads til forskellighed – at arbejde med kultur og konflikt i folkeskolen".

Fra primo 2006 til medio 2008 gennemførtes projektet "*Dette virker på vores skole*", hvor der er indsamlet erfaringer og praksiseksempler fra skoler med mange tosprogede elever med særligt gode skolepræstationer. Også indsamling af erfaringer om organisation og ledelse fra skoler, der særligt arbejdede med tosprogede elevers faglige udbytte af undervisningen, og erfaringer fra skoler, der søgte at motivere forældre til at lade deres børn blive på distriktsskolen, indgik i projektet. Erfaringerne fra projektet formidles via Tosprogs-Taskforcen, som blev oprettet i Skolestyrelsen den 1. november 2008.

Tosprogs-Taskforcen

Tosprogs-Taskforcen er et samarbejde mellem Undervisningsministeriet (Skolestyrelsen) og Integrationsministeriet. Taskforcen arbejder for at højne de faglige kvalifikationer hos tosprogede børn i grundskolen, således at disse efterfølgende kan gennemføre en ungdomsuddannelse. Taskforcen arbejder således for at fremme lige muligheder i forhold til uddannelse uanset etnisk oprindelse, blandt andet ved at udbrede og formidle erfaringerne fra projektet "Dette virker på vores skole".

Taskforcen samarbejder med i alt 16 folkeskoler og udvalgte Ungdommens Uddannelsesvejledningscentre i fem kommuner fordelt over hele landet om at udvikle og udbrede de mange ting, der virker i arbejdet med de tosprogede. Taskforcen tilbyder endvidere rådgivning til alle skoler og kommuner i hele landet, der har brug for gode råd og eksempler i deres arbejde med tosprogede elever.

Projektet "Dette virker på vores skole" indeholdt et mindre projekt om lærerforventninger. Af projektets afrapportering fremgår det, at flere internationale og danske studier påviser, at en lærers forventninger til en elevs faglige præstationer påvirker den læring, som den enkelte elev opnår og derfor også elevens præstationer i undervisningen. Studier viser endvidere, at særligt tosprogede elever oplever, at deres lærere har lavere forventninger til deres faglige præstationer⁴.

Initiativ 11 Håndbogsserie og kampagne til fremme af resourcesyn og anerkendende tilgang

Regeringen vil – i forlængelse af de eksisterende publikationer om undervisning i demokrati og plads til forskellighed – foranledige, at der udarbejdes en håndbogsserie med konkrete redskaber til, hvordan lærere implementerer resourcesyn og anerkendende tilgang i undervisningen til tosprogede elever.

Håndbogsserien rettes mod lærere i grundskolen og på ungdomsuddannelserne – her med særlig vægt på de erhvervsfaglige uddannelser og undervisningen på produktionsskolerne. Håndbogsserien kan indeholde redskaber som eksempelvis spørgeteknik, skoleledelsens og vejlederens tilgang og anvendelse af resourcesyn, idéer til forløb, der fremmer anerkendende tilgang blandt eleverne indbyrdes samt øvelser, der kan træne underviserens anerkendende tilgang og opøve god praksis. Håndbogsserien skal kunne bruges umiddelbart uden forhåndskendskab til de bagvedliggende teorier om anerkendende og resourceorienteret tilgang til tosprogede drenge og piger.

Målgruppen for håndbogen er den almene lærer, der ikke har særlig efteruddannelse eller i øvrigt kendskab til området. Serien skal opbygges således, at eksempler og redskaber er afstemt til klassetrin og uddannelse.

⁴ Pisa Etnisk fra 2007 konkluderer, at en potentiel årsag til, at ikke-vestlige elever klarer sig dårligere i Pisa Etnisk testen end deres danske klassekammerater og specielt elever i skoler med lav etnisk koncentration, kan være, at lærerne stiller lavere krav til indvandrereleverne og eventuelt også til deres danske klassekammerater.

Samtidig iværksættes en holdningsbearbejdende kampagne, der dels formidler vigtigheden af, at lærere har et ressourcesyn og en anerkendende tilgang til tosprogede elever, og dels oplyser om den nævnte håndbogsserie.

Undervisningsministeriet har i oktober 2009 udsendt en særlig undervisnings- og inspirationspakke, ”*Udsigt til indsigt – om køn, etnicitet og ligestilling*”, til alle landets folkeskoler. Der er tale om et undervisnings- og inspirationsmateriale for lærere og elever i grundskolen, som kan støtte lærerne i at inddrage etnicitet, køn og ligestilling i undervisningen.

I materialet til lærerne indgår baggrundsviden, refleksionsspørgsmål, eksemplariske pædagogiske og didaktiske⁵ undervisningsforslag samt oplæg til elevproduktioner og evaluering. Materialet til eleverne består af differentierede interaktive elevopgaver (quiz, video, interviews, sange m.v.). Inspirationsmaterialet skal bidrage til elevernes viden og kompetencer i forhold til køn, etnicitet og ligestilling. Opgaverne kan inspirere, kvalificere og problematisere synet på ligestillingsperspektiver i elevernes nære omverden. Materialet udkom i oktober 2009 desuden som webbaseret inspirationsmateriale på Det Elektroniske Mødested for Undervisning, www.emu.dk.

Emu.dk

Emu.dk henvender sig målrettet til lærere og elever fra grundskole til ungdomsuddannelser, videregående uddannelser og voksenuddannelse. EMU.dk når med ugentlige 150.000 unikke besøgstal meget bredt ud og rummer undervisningsforløb, inspirationsmateriale og henvisninger til relevante læringsressourcer inden for emner som demokrati, kristendom, historie, samfundsfag, mobning, webetik, flygtninge og indvandrere m.fl.

Integrationsministeriets Brug for Alle Unge-indsats arbejder foreløbigt frem til og med 2010 med at få flere unge til at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse. Der er bl.a. fokus på rollemodelbesøg på uddannelsesinstitutioner, lektiehjælps- og mentorordninger samt holdningsbearbejdende kampagner målrettet unge med minoritetsbaggrund og deres forældre,

For at imødegå de vanskeligheder med at finde en praktikplads, som tosprogede elever kan have, blev der i 2005 for en 5-årig periode etableret et *særligt forhøjet grundtilskud til særligt praktikpladsopsøgende arbejde til erhvervsskoler med mange tosprogede elever*, så skolerne kan gøre en særlig intensiv indsats på området.

Undervisningsministeriet har taget initiativ til over for samtlige erhvervsskoler og de relevante foreninger og sammenslutninger på området skriftligt at understrege, at det er ulovligt at sortere elever efter etnicitet. Undervisningsministeriet har samtidig opfordret skolerne og bestyrelserne til aktivt at medvirke til, at lovgivningen om forbud mod forskelsbehandling overholdes, og opfordret bestyrelserne til at fastlægge passende retningslinjer og personalepolitiske principper på området i samarbejde med medarbejderne.

⁵ Didaktik er læren om undervisnings- og læreprocessens mening, mål og indhold.

Initiativ 12 Identifikation og formidling af "best practice" ved praktikpladser

Undervisningsministeriet vil – som opfølgning på opfordringen til skoler og bestyrelser om at fastlægge passende retningslinjer m.v. for håndtering af diskrimination – finde eksempler på skoler, der har lavet gode politikker på området, og Undervisningsministeriet vil ved informationsvirksomhed sikre, at den gode praksis udbredes.

Undervisningsministeriet har iværksat en række generelle initiativer for at fastholde unge i erhvervsuddannelserne, bl.a. mentorordninger, øget vejledning og særligt strukturerede undervisningsforløb (grundforløbspakker), som kan målrettes forskellige grupper af unge. Initiativerne omfatter alle unge og skal medvirke til at fremme ligebehandling.

Ud over disse generelle fastholdelsesinitiativer på erhvervsuddannelserne har Undervisningsministeriet og Integrationsministeriet lanceret et fælles projekt, *Fastholdelseskaravanen*, som er en ny forstærket indsats til at styrke erhvervsskolerne i arbejdet med at få flere unge til at gennemføre en uddannelse. Projektet, der er en selvstændig del af Brug for Alle Unge-indsatsen, begyndte i efteråret 2008 og afsluttes med udgangen af 2012. Fastholdelseskaravanen har til formål at motivere specielt unge med anden etnisk baggrund end dansk til at vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Fastholdelseskaravanen er et tilbud om hjælp og støtte til skoler, som vil styrke indsatsen i fastholdelsesarbejdet og mindske frafaldet blandt særligt unge med anden etnisk baggrund end dansk, og indeholder blandt andet initiativer vedrørende overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse, udvikling af intensive læringsforløb, kompetenceudvikling af lærere mv.

Initiativ 13 Projektsamarbejde mellem erhvervsskoler og Institut for Menneskerettigheder

Regeringen vil i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder igangsætte projekter med henblik på at skabe en mangfoldig og inkluderende kultur på to udvalgte pilotskoler for herigennem at bidrage til at afhjælpe diskrimination af unge drenge og piger. Undervisningsministeriet vil bistå Institut for Menneskerettigheder med at finde relevante skoler til projektet.

I løbet af 2010 afprøves og udvikles gennem projekterne forskellige redskaber og metoder i relation til forebyggelse af forskelsbehandling. Skolernes ledelse og lærere/vejledere forventes i den forbindelse at deltage i kompetenceudviklingsforløb, som sigter på at skabe en uddannelseskultur, hvor mangfoldighed opfattes som et potentiale.

5.2. Mangfoldighed på arbejdspladsen

Beskæftigelse og tilknytning til arbejdsmarkedet er vigtigt for enhver for at blive en del af det danske samfund. Det giver selvverd at kunne forsørge sig selv, og det er også en vej til øget ligestilling mellem kønne.

Borgere med indvandringsbaggrund er fortsat underrepræsenteret på arbejdsmarkedet, men det går fremad med deres beskæftigelse. Således er beskæftigelsen blandt indvandrere og efterkommere med baggrund i

ikke-vestlige lande steget med ca. 26.000 fra 2004 til 2008. Denne positive udvikling har også omfattet kvindelige indvandrere og efterkommere.⁶

Den positive udvikling i beskæftigelsen blandt nydanskere skal bl.a. ses i lyset af de positive økonomiske konjunkturer, der har været i Danmark frem til den internationale økonomiske krises begyndelse medio 2008. Men de gode tal skyldes i høj grad også en mere effektiv integrationsindsats i Danmark. Mange private og offentlige arbejdspladser ansætter i større udstrækning end tidligere personale med anden etnisk baggrund end dansk, blandt andet fordi de har opdaget fordelene ved et mangfoldigt personale. Den stigende ledighed har ikke ramt borgere med indvandrerbaggrund i samme grad som den øvrige befolkning, hvilket tyder på, at de mange med indvandrerbaggrund, som kom i beskæftigelse før krisen, har fået et solidt fodfæste på arbejdsmarkedet.

De gode resultater på arbejdsmarkedet understøttes også af arbejdsmarkedets parter. Regeringen, Danske Regioner, KL og arbejdsmarkedets parter indgik i 2002 en såkaldt firepartsaftale om en række initiativer, som skal få endnu flere danskere med indvandrerbaggrund i job. Denne aftale blev i 2006 fulgt op med en ny aftale om bl.a. jobpakker, flere mentorer og netværk for indvandrerkvinder.

5.2.1. Mangfoldighed på arbejdspladsen

For at understøtte den positive udvikling yderligere iværksatte regeringen i 2007 et mangfoldighedsprogram rettet mod arbejdspladserne. Formålet med regeringens mangfoldighedsprogram 'Arbejdsplads til nye danskere' er, at flere virksomheder skal blive bedre til at udnytte de muligheder, der ligger i at ansætte nydanskere og lede mangfoldige medarbejdergrupper. Mangfoldighedsledelse er bl.a. at arbejde bevidst for at nyttiggøre en mangfoldighed af kompetencer og kulturbaggrunde blandt personalet, forhindre diskrimination og sikre ligebehandling for alle i alle faser af ansættelsesforholdet.

Programmet skal indsamle virksomhedernes mange gode erfaringer og metoder i forbindelse med at have en mangfoldig og sammensat medarbejderskare. Programmet skal tillige videreudvikle og videregive gode eksempler på, hvordan mangfoldighed kan håndteres i praksis.

Mangfoldighedsprogrammet

Mangfoldighedsprogrammet har medio 2009 støttet 21 konkrete projekter, hvoraf nogle allerede er afsluttet eller er ved at blive afsluttet. De opnåede erfaringer blev i 2008 formidlet gennem publikationer som f.eks. "Religion på det danske arbejdsmarked" og "Nydanske medarbejdere i små og mellemstore virksomheder" samt på en række konferencer.

I maj 2009 gennemførte Integrationsministeriet i samarbejde med en række af arbejdsmarkedets parter en midtvejskonference om mangfoldighed på arbejdsmarkedet "Luk verden ind", hvor virksomhedernes gode erfaringer blev videreformidlet.

⁶ Danmarks Statistik samt Integrationsministeriets egne beregninger.

Erfaringsudveksling

Erfaringsudveksling om mangfoldighed på arbejdsmarkedet foregår på mange niveauer. Der er bl.a. regionale netværk, som arbejder med mangfoldighed ud fra virksomhedernes forskellige behov og kulturer – og på deres præmisser. Erfaringsudveksling tager ofte sit udspring i anerkendelse og fremhævelse af de gode eksempler. Anerkendes en særlig indsats, vil andre søge at drage nytte af de erfaringer, som indsatsen har tilvejebragt. Derfor er dette væsentligt i integrations- og ligebehandlingsarbejdet. Der findes flere forskellige initiativer, som fremhæver og anerkender de gode indsatser – både på privat og offentligt initiativ.

Prisuddelinger

Integrationsministeriet uddeler hvert år integrationspriser til personer, organisationer, virksomheder og myndigheder inden for følgende kategorier: Vækst gennem mangfoldighed, Nydanske Erhvervsledere og Medarbejdere, Offentlige Myndigheder og Uddannelsesinstitutioner og en pris til Foreninger. Priserne uddeles for at anerkende og hyldede alle de gode integrationsindsatser, der foregår overalt i det danske samfund.

Institut for Menneskerettigheder uddeler én gang årligt MIAPRISEN (Mangfoldighed i Arbejdet) til de danske virksomheder, der gør en særlig indsats for at ansætte mangfoldigt og for at sikre lige muligheder for alle – uanset køn, etnisk oprindelse, religion, alder, handicap eller seksuel orientering. Beskæftigelsesministeriet har bevilliget økonomisk støtte til MIAPRISEN i 2010.

Undersøgelser af virksomheders holdninger til ansættelse af nydanskere viser, at virksomheder uden nydanske ansatte er mere bekymrede for, at ansættelse af arbejdstagere med anden etnisk baggrund end dansk kan give problemer, end de virksomheder, som allerede har erfaringer.⁷ Samtidig er virksomheder uden erfaring med nydanske medarbejdere meget interesserede i at høre om andre virksomheders erfaringer.⁸

Initiativ 14 Erfaringsudveksling

Der iværksættes et initiativ med én til én rådgivning under Mangfoldighedsprogrammet, hvor erfarne virksomheder ved eksempelvis ledere, HR-ansatte og nydanske ansatte videregiver egne praktiske erfaringer med mangfoldighed til andre virksomheder. Det kan også være med til at fremme mangfoldighed i de brancher, hvor der kun er få nydanskere ansat.

Den hidtidige indsats har i høj grad benyttet virksomheders erfaringer og i mindre grad fokuseret på at inddrage nydanskerne i en aktiv rolle. I initiativet lægges vægt på, at også disses erfaringer udnyttes, da de med deres selvoplevede erfaringer kan inspirere både kollegaer og andre med nydansk baggrund til at se med nye øjne på arbejdspladskultur og muligheder på det danske arbejdsmarked.

⁷ Institut for Konjunkturanalyse (IFKA) for Integrationsministeriet: "Rapport om nydanskere på arbejdsmarkedet", februar 2009

⁸ LG Insight 2009: "Kickstart af virksomhedernes mangfoldighedsinteresser og strategier". Evaluering af projekt: "Kickstart din arbejdsplads", LO. Undersøgelse af virksomhedernes interesser og vilkår for at rekruttere og fastholde personale med ikke-dansk og ikke-vestlig baggrund.

Modtagelse på arbejdspladsen

Det kan være vanskeligt for en mindre virksomhed at finde tid og ressourcer til at udveksle erfaringer med andre arbejdsgivere og herefter bringe erfaringerne ud i livet på virksomheden i form af f.eks. mentorordninger for nye medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk. Samtidig er det særlig vigtigt for den lille virksomhed, at der ikke opstår problemer, allerede når en ny medarbejder skal sluses ind på arbejdspladsen.

Tjekliste til mentorer

Foreningen Nydansker udgav i samarbejde med Integrationsministeriet i juni 2008 "Tjekliste til mentorer", som indeholder 10 gode råd om funktionen som mentor for en ny medarbejder på arbejdspladsen samt en række centrale værktøjer til brug for ansatte, der skal fungere som mentor for en anden person på arbejdspladsen.

HK udgav i juni 2009 pjecen "Tag godt imod din nye kollega - et introduktionshæfte om, hvordan man som medarbejder kan være med til at starte mentorordninger for ny(danske) kolleger". Pjecen indeholder råd og vejledning til medarbejdere, der ønsker at gå i gang med arbejdet som mentor. Projektet indgår i Integrationsministeriets mangfoldighedsprogram "Arbejdsplads til nye danskere".

Regeringen har gennemført lovgivning, der søger at overkomme disse vanskeligheder. Jobcentrene kan således give støtte til mentorordningen både til at hjælpe ledige nydanskere i arbejde og til at fastholde dem i beskæftigelse. Mentorstøtten kan gives i forbindelse med aktive tilbud som løntilskudsjob, virksomhedspraktik og uddannelse, men der kan også bevilliges en mentor ved ordinær ansættelse. Mentoren kan som noget nyt også varetage opgaver, der ligger udenfor arbejdspladsen, men er af betydning for, at nydanskeren kan deltage i aktivering eller varetage et ordinært arbejde.

Denne ordning kan dog ikke gøre det alene. Der er også behov for, at virksomhederne selv gør en indsats for, at der ikke står noget i vejen for ansættelse af medarbejdere, der har en anderledes profil i forhold til, hvad man har været vant til. Denne indsats ønsker regeringen at understøtte.

Initiativ 15 Vejledning om den gode modtagelse

Regeringen vil give små virksomheder, der ikke har en stor personaleafdeling, et simpelt redskab til inspiration til at systematisere den gode modtagelse på arbejdspladsen. Derved skal de små virksomheder ansføres til at ansætte flere nydanske medarbejdere.

Der udarbejdes en vejledning om "Den gode modtagelse på arbejdspladsen", som særligt er målrettet de mindre virksomheder, der ikke har stor erfaring med ansættelse af medarbejdere med anden etnisk baggrund.

Der er allerede indhentet gode erfaringer med at give råd og vejledning om modtagelse af nydanske medarbejdere til arbejdspladser, der ikke har stor erfaring hermed. Disse erfaringer bygges der videre på i vejledningen.

5.2.2. Rekruttering af nydanske medarbejdere til offentlige arbejdspladser

De offentlige myndigheder bør gå foran, når det drejer sig om at være en mangfoldig arbejdsplads. Mangfoldighed blandt medarbejderne og en bred vifte af kompetencer og erfaringer giver bedre forudsætninger for at levere god service til borgere og virksomheder og betyder samtidig, at arbejdspladsen bliver bedre i stand til at omstille sig. Derfor skal den enkelte arbejdsplads finde styrken i den enkelte medarbejders kompetencer og anvende dem bedst muligt. Herudover er det i mange offentlig jobfunktioner væsentligt, at sammensætningen af medarbejdere afspejler befolkningssammensætningen.

Af samme grund har staten sat sig som mål, at indvandrere og efterkommere med baggrund i ikke-vestlige lande skal udgøre 4,0 pct. af medarbejderne i staten. Måltallet er sidst opgjort i 2. kvartal 2009 og er på 2,8 pct. - hvilket samlet set er en stigning på 0,9 pct. siden 1. kvartal 2005.

Integrations- og oplæringsstillinger

Personalestyrelsen og de faglige organisationer indgik i juni 2005 en aftale om integrations- og oplæringsstillinger. Aftalen skal bane vejen for, at personer med manglende sprogkundskaber og/eller manglende faglige kompetencer opnår kompetencer og lyst til at tage en uddannelse eller søge ansættelse på ordinære vilkår enten i staten eller på det øvrige arbejdsmarked.

Stillingerne er begrænset til maksimum et år. Den ansatte arbejder i gennemsnit 80 pct. af 37 timer om ugen, og i de resterende 20 pct. af arbejdstiden er institutionen forpligtet til at sørge for oplæring. Aflønningen er på overenskomstmæssig begyndelsesløn i 80 pct. af de 37 timer. Samlet har der været oprettet ca. 150 integrations- og oplæringsstillinger siden ordningens start.

Personalestyrelsen og Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU) vurderer, at ordningen er en god måde at ansætte personer på, som har vanskeligt ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Integrations- og oplæringsstillinger er en vej til integration af etniske minoriteter, der endnu ikke kan leve op til kravene i en ordinær beskæftigelse.

Personalestyrelsen og CFU blev ved overenskomstforhandlingerne i 2008 enige om at videreføre ordningen. En tilsvarende aftale om integrations- og oplæringsstillinger, som trådte i kraft i april 2006, er indgået mellem KL, Amtsrådsforeningen og KTO. En person omfattet af denne aftale ansættes dog i en ordinær stilling.

Mangfoldighed i politiet

Regeringen arbejder løbende for, at statens ansatte afspejler befolkningssammensætningen. Politiet er et eksempel på en statslig arbejdsplads, hvor mangfoldighed indgår som en væsentlig målsætning i den overordnede personale- og ledelsespolitik. Dette sker ud fra en overbevisning om, at mangfoldig rekruttering er det mest effektive middel til at øge kulturforståelsen og forebygge diskrimination i politiets møde med landets borgere.

For at øge tilgangen af kvalificerede ansøgere med anden etnisk baggrund end dansk til politiet har politiet iværksat en række initiativer. Politiet markedsfører bl.a. mangfoldig rekruttering i annoncer, på plakater og på hjemmesiden www.blivpolitibetjent.dk. Som eksempel herpå kan nævnes Københavns Politis integrationsprojekt "Flere Nydanskere i Politiet", hvor målgruppen er unge med anden etnisk baggrund end dansk, der har interesse for ansættelse i politiet. I projektet indgår blandt andet erhvervspraktik og et individuelt mentorforløb tilrettelagt efter den unges behov. Den seneste opgørelse viser, at otte af de første 29 deltagere i projektet er kommet ind på Politiskolen. Samlet set udgør antallet af optagne med en ikke-vestlig baggrund i 2009 tyve ud af i alt 400 optagne (svarende til 5 %).

Endvidere anvender politiet rollemodeller i form af politibetjente med anden etnisk baggrund end dansk både i markedsføringen og ved diverse rekrutteringsarrangementer. Rekrutteringsindsatsen har indtil videre haft særligt fokus på de større byer, hvor en stor del af målgruppen er bosiddende.

Initiativ 16 Mangfoldig rekruttering i politiet

Regeringen vil løbende evaluere de eksisterende initiativer til at øge tilgangen af kvalificerede ansøgere med anden etnisk baggrund end dansk til politiet. I forbindelse hermed bør behovet for udvidelse af de eksisterende initiativer samt behovet for yderligere initiativer af lignende karakter overvejes.

6. Lige deltagelse i samfundslivet

6.1. Indsats mod diskrimination i nattelivet

Ikke mindst for unge mennesker er det væsentligt at kunne føle sig som en accepteret del af samfundet. Det gælder ikke kun i forhold til arbejde og uddannelse, men også i forhold til fritidslivet, herunder mulighederne for at mødes med andre unge i foreningslivet og i nattelivet på barer, diskoteker m.v.

Kampagne i Århus

Århus Kommunes kampagne "Århus Natteliv - Helt sikkert" er en kampagne, der skal imødegå den udbredte forestilling om, at nattelivet i byen er farligere end det i virkeligheden er, og at der derfor er mange, der føler sig utrygge uden egentlig grund. Kampagnen har til formål at skabe positive forventninger om nattelivet i Århus ved at aflive de myter og fordomme, der måtte skabe utryghed hos den enkelte ved at gøre brug af metoden om sociale overdrivelser og synliggøre offentligt, at det faktisk er trygt at gå i byen i Århus. Samme metode kan anvendes på diskrimination.

Undersøgelser viser, at der især i nattelivet er mange, der føler sig diskriminerede.⁹ Der kan være mange grunde til, at unge mennesker føler sig eller reelt bliver diskriminerede i nattelivet. Ofte er en episode opstået på grund af misforståelser eller uhensigtsmæssig opførsel, og det kan være både gæster og personale, der

⁹ "Nydanskere i nattelivet", Rådgivende sociologer Nørregård-Nielsen & Rosenmeyer ApS, på foranledning af Københavns Integrationsråd, Danmarks Restauranter og Caféer, Det Kriminalpræventive Råd og Århus Kommune, (juni 2007)

på denne måde – og ofte ubevidst – skaber grobund for konflikter. Derfor er der behov for, at alle parter er mere opmærksomme på, hvordan man bør behandle hinanden i nattelivet.

Initiativ 17 Diskrimination i nattelivet

Regeringen vil gennemføre en indsats mod diskrimination i nattelivet.

- Der iværksættes en oplysningskampagne om diskrimination i nattelivet. Oplysningskampagnen skal bidrage til større opmærksomhed på problemer med diskrimination i nattelivet og modvirke, at unge nydanskere udsættes for diskrimination i nattelivet, og dermed også modvirke negative hændelser som følge af en uberettiget forskelsbehandling.
- Det eksisterende tilbud til uddannelse af dørmænd revideres og udvides bl.a. i forhold til viden om kulturelle forskelle og håndtering af mødet med nydanskere i nattelivet.

Dørmandsuddannelse

Uddannelsen til dørmænd er en arbejdsmarkedsuddannelse (AMU-uddannelse) af otte dages varighed. Uddannelsen udvikles af et efteruddannelsesudvalg.

Af uddannelsens målformulering følger det blandt andet, at deltageren i kommunikation og samarbejde med andre skal kunne inddrage viden om kulturelle forskelle af betydning for parternes forventninger, fordomme og opførsel, og at deltageren skal kunne kommunikere med gæster på en ikke-konfliktskabende måde. Deltageren skal også kunne efterleve gældende lovgivning af relevans for området, herunder restaurationsloven, straffeloven og racediskriminationsloven. Uddannelsen afsluttes med en prøve. Uddannelsesdeltageren kan på baggrund af uddannelsesbevis ansøge politiet om autorisation som dørmænd.

Som supplement til den lovpligtige dørmandsuddannelse har Als Research med støtte fra Integrationsministeriet udviklet og udarbejdet en efteruddannelse i interkulturel kommunikation og konflikthåndtering målrettet vagt- og dørmandsbranchen. Efteruddannelsen tager udgangspunkt i at øge viden og opmærksomhed hos dørmændene i nattelivet omkring egen diskriminerende adfærd i vagt- og dørmandsbranchen. Blandt andet afholdes et intensivt seminarbaseret efteruddannelsesforløb af tre timers varighed, hvor der fokuseres på afkodning af risikosituationer og interkulturelle kommunikationsstrategier.

6.2. Særlig indsats i by- og boligområder

I Danmark findes der en række udsatte boligområder, hvor en stor andel af beboerne er nydanskere. Mange af disse har svage dansk kundskaber, mangel på uddannelse og en ringe tilknytning til arbejdsmarkedet. De

udsatte boligområder er derfor ofte karakteriseret ved sociale problemer, kriminalitet og tendenser til udvikling af et parallelsamfund med andre normer end dem, der gælder i det øvrige danske samfund.

De sociale netværk i udsatte boligområder er ofte svage. Dette kan vanskeliggøre vilkårene for at etablere gensidig forståelse, venskabelige bånd, et aktivt foreningsliv, forskellige former for erhvervsaktiviteter etc. Derfor er der behov for at øge eller styrke sociale netværk og dermed sammenhængskraften i områderne.

Initiativ 18 Pulje om øget sammenhængskraft i udsatte boligområder

Der oprettes en pulje, som skal støtte dialog- og netværksaktiviteter i boligområderne. Det kan f.eks. være debattmøder, undervisningsaktiviteter, teater, rollespil, fælles arrangementer på mærkedage, arbejdsweekender og etablering af venskabsfamilier. Arrangementerne skal styrke sammenhængskraften og kendskabet til og respekten for de demokratiske rettigheder og pligter i samfundet. Erfaringerne viser, at måden borgerne inviteres til aktiviteterne kan være afgørende, ligesom den konkrete nytteværdi for de involverede personer er vigtig. Herudover er det også betydningsfuldt, at der hurtigt opnås resultater. Der kan derfor med fordel gives støtte til små, sikre og synlige succeser, hvor forskellige grupper er aktivt inddragede i realiseringen af projektet.

Selvom de større byer i Danmark har problemer med udsatte boligområder, rummer byerne samtidig en mangfoldighed af mennesker med forskellige baggrunde, som kan danne grobund for et rummeligt fællesskab. Det er i de offentlige rum i byerne, at mange forskellige kulturer mødes, og hvor kendskabet til mennesker med andre baggrunde udbredes. Det er dog samtidig en udfordring for byerne, hvordan denne mangfoldighed kan håndteres. Denne udfordring handler også om, hvordan de udsatte boligområder i højere grad kan gøres til en del af byerne.

Initiativ 19 Håndtering af mangfoldighed i byerne

Der afsættes midler til gennem indsamling og formidling af gode eksempler at sætte fokus på, hvordan byerne kan håndtere mangfoldighed og forskellighed. Formålet er blandt andet at sprede gode erfaringer for at skabe sammenhæng mellem de udsatte boligområder og den øvrige by samt hvordan byens muligheder kan bruges til at skabe netværk og gensidig forståelse. Der kan desuden sættes fokus på at sprede erfaringer, herunder internationale erfaringer, om, hvordan indvandringen kan håndteres i en bymæssig sammenhæng.

6.3. Indsats mod diskrimination i sport og kulturliv

Danmark har rige traditioner for et velfungerende idræts- og foreningsliv, der i høj grad er baseret på en betydelig frivillig indsats. Men en stor gruppe af flygtninge og indvandrere – især nydanske kvinder og piger – står uden for dette fællesskab. For borgere, der endnu ikke er integreret i det danske samfund, kan aktiv deltagelse i frivilligt arbejde og foreningsliv give værdifuld viden om grundlæggende spilleregler i det danske samfund og – ikke mindst – adgang til nye netværk. Det kræver imidlertid, at foreninger og deres frivillige gør en ekstra indsats for, at dette sker.

I dag findes der ingen mekanisme, der sikrer, at denne indsats finder sted i det frivillige idræts- og foreningsliv. Tilskuddet til foreningerne er ikke afhængig af, at de påtager sig de ekstra sociale opgaver, der ofte vil være forbundet med at integrere etniske minoriteter i foreningens aktiviteter.

6.3.1. Fokus på kulturforståelse og mangfoldighed i leder/træneruddannelserne

Der er markante forskelle på nydanske mænds og kvinders deltagelse i foreninger. Undersøgelsen "Måske foregår den vigtigste kamp udenfor kridtstregerne" fra 2009 viser, at nydanske drenges deltagelse er på samme niveau som andre drenge. Men samtidig melder foreningerne om, at nydanske drenge er sværere at fastholde i idræts- og foreningslivet, og at flere og flere nydanske børn og unge foretrækker at dyrke idræt i idrætsforeninger for unge med en bestemt etnisk eller national baggrund eller i mere fleksible fritidstilbud.

Samtidig kan man i pressen læse og fra Danmarks Idræts Forbund høre om disciplinære problemer i klubber og foreninger med en høj andel af nydanske medlemmer, både i forhold til grimme tilråb fra såvel spillere som tilskuere og eksempler på spilleres voldelige adfærd på banen. En sådan uhensigtsmæssig adfærd ved både træning og kamp har en negativ effekt på både spilleres og frivilliges motivation og på idrætslivet generelt.

Kampagnen "Giv Racismen Det Røde Kort" kører nu på sit fjerde år, og har i de første tre år primært bestået i en indsats for synlighed, som foregår på fodboldstadions og medier mv. samt en indsats i skolerne. Med kampagnen tager professionelle fodboldspillere rundt på skoler og debatterer diskrimination og mangfoldighed med skoleeleverne.

Der er således allerede igangsat en række projekter for at nedbringe både den faktiske og oplevede diskrimination i idrætslivet. Derudover er der stigende fokus på at få flere nydanske frivillige trænere og ledere i foreningslivet, da flere nydanskere som frivillige trænere og ledere vil sikre flere ressourcer og en større mangfoldighed i frivilligskaren, samtidig med at de nydanske frivillige kan fungere som rollemodeller for nydanske børn og unge.

Initiativ 20 Styrkelse af træner/lederuddannelsen

Regeringen vil igangsætte en indsats, der omfatter:

- Øget undervisning i kulturforståelse og praktiske redskaber i leder/træneruddannelser inden for flere idrætsgrene til at imødegå diskrimination, og etablering og udbredelse af træner/dommeruddannelser for nydanske voksne og forældre med det formål at styrke mangfoldigheden blandt frivillige trænere/ledere i foreningslivet.
- Uddannelse af frivillige i konflikthåndtering med det formål at forebygge og imødegå oplevet og faktisk diskrimination blandt medlemmer, frivillige og forældre i foreningslivet. Uddannelsen kan med fordel indgå i organisationernes uddannelses tilbud til frivillige og understøttes af etablering af lokale netværk for frivillige, der arbejder med konflikthåndtering.

For at sikre, at flere sportsgrene inddrages, kan indsatsen lægges ud til en eller flere af de større idrætsorganisationer, som får ansvaret for at udvikle organisationens uddannelses tilbud, rekruttere frivillige og sikre opfølgning og forankring i de lokale foreninger.

Idet de fleste initiativer vedrørende idræts- og foreningslivet hidtil har været koncentreret om inddragelse af drenge og mænd, skal det ved tilrettelæggelsen af initiativerne tilgodeses, at der skal være en kønsmæssig ligestilling af initiativerne.

6.3.2. Styrket inddragelse af nydanske piger i idræts- og foreningslivet

Hvor nydanske drenge er idrætsaktive i næsten lige så høj grad som andre drenge, er nydanske pigers deltagelse i idræts- og foreningslivet markant lavere. For nydanske piger kan der være en række specifikke barrierer i forhold til et aktivt fritidsliv. Mange nydanske piger har flere hjemlige pligter, og flere af familierne er utrygge ved at lade deres døtre deltage i fritidsaktiviteter, der foregår uden for skolen.

Mange foreninger vil gerne inkludere flere nydanske kvinder og piger i foreningens aktiviteter, men foreningerne mangler ofte kontakt til målgruppen og indsigt i, hvilke konkrete barrierer der er for kvinderne og pigernes deltagelse. Kendskab til målgruppen og samarbejde med andre aktører om kontakt og rekruttering er derfor en forudsætning for at inkludere nydanske piger og kvinder i idræts- og foreningslivet.

Socialforskningsinstituttet udgav i 2005 undersøgelsen "Køn, etnicitet og barrierer for integration – Fokus på uddannelse arbejde og foreningsliv". Her opstilles 5 punkter, der opsummerer, hvilke barrierer der gør, at især nydanske kvinder ikke i så høj grad deltager i foreninger. Anbefalingerne i rapporten kan bruges i det videre arbejde.

Forsøgsprojekter med idrætsstilbud målrettet nydanske piger og kvinder har vist gode resultater. Ofte foregår projekterne i det nære og kendte lokalområde og i samarbejde med aktører, som forældrene har tillid til, eksempelvis den lokale skole eller skole-fritidsordning. Regeringen finder denne type ordninger nyttige, så længe de aftales lokalt og frivilligt, afspejler brugernes behov og ikke skaber ulempe for nogen brugere.

Familiementorprojekt

Ministeren for Ligestilling har iværksat et familiementorprojekt. I projektet gennemfører fire frivilligcentre hvert et familiementorprojekt, som sætter fokus på ligestilling mellem mænd og kvinder, kønsroller, børneopdragelse og familieliv. Mentorprojekterne skal tillige give gensidigt kendskab til og forståelse mellem danske familier og familier med indvandrerbaggrund. Evalueringer fra et foregående projekt har vist, at familierettede aktiviteter virker positivt for de nydanske kvinders muligheder for at komme ud af hjemmet og ind i foreningerne, hvor de kan deltage i de aktiviteter, de har lyst til.

Initiativ 21 Nydanske piger og kvinder

Regeringen vil yde økonomisk støtte til projekter, der får flere nydanske piger med i idrætslivet:

- Der skal ydes støtte til målrettede forsøg med idrætsstilbud til nydanske piger tæt på pigernes bopæl. For at understøtte de lokale foreningers indsats vil der blive lagt vægt på samarbejde med andre institutioner, f.eks. skolen som forældrene har tillid til. Der vil endvidere blive rettet fokus på rekruttering, opsøgende indsats og dialog med forældrene om foreningslivet og barrierer for pigernes

deltagelse. Idrætshold kun for nydanske piger bør dog alene ses som en måde at få pigerne i gang i foreningslivet. Målet må være, at pigerne meget hurtigt bliver en del af det almindelige foreningsliv – enten på pigehold eller på blandede hold.

- Der skal ydes støtte til forældreinformation gennem dialogmøder i udvalgte boligområder om idrætsliv og de fordele både drenge og piger har ved at have et aktivt fritidsliv. Dialogmøderne kan med fordel tilrettelægges i regi af de lokale medborgercentre i samarbejde med skoler, dagsinstitutioner og det lokale idræts- og foreningsliv, herunder også boligforeninger og foreninger for personer med indvandringsbaggrund.

6.4. Inddragelse af nye brugergrupper i kulturlivet

Det er en kulturpolitisk målsætning, at der skal være lige adgang til kulturen for alle. En af de barrierer, der står i vejen for målsætningen om kultur for alle er, at nogle borgere ikke føler, at kunsten og kulturen er relevant i deres liv og derfor vælger ikke at benytte sig af de kulturelle tilbud. Der skal derfor være fokus på, at kulturinstitutionerne i højere grad inviterer både kultur-brugere og ikke-brugere ind som medspillere i kulturformidlingen og kulturtilbuddene.

På den baggrund har kulturministeren lanceret strategien 'Kultur for alle', som har til formål at få flere, herunder også nydanskere, til i langt højere grad end i dag at udnytte de kunst- og kulturtilbud, som det danske samfund kan give. Strategien skal bidrage til fællesskab og sammenhængskraft i samfundet. Strategien skal forbedre kendskabet til den danske kultur og kulturarv, hvilket giver medejerskab til samfundets institutioner og værdier. Kunsten og kulturen kan således være med til at kitte samfundet sammen.

Strategien vil blive fulgt op af en række konkrete initiativer. Mange af disse initiativer vil strække sig hen over 2010.

Der er gennem årene gennemført adskillige initiativer, der fremmer deltagelsen i kulturlivet af nye brugergrupper. For eksempel har C:ONTRACT Integration og Uddannelse på Betty Nansen Teateret gennem en årrække fungeret som en eksperimentalscene for unge amatørskuespillere.

Også på Københavns Bymuseum arbejder man aktivt med medinddragelse af nye brugergrupper i museets udstillinger. Museet er aktuelt involveret i et bydelsprojekt på Nørrebro. Her er formålet at berige formidlingen af kulturarven gennem borger- og brugergenereret indhold, og at borgere, der kan have oplevet sig som marginaliserede eller uden for, får mulighed for at se sig selv som værdifulde, anerkendte og inkluderede ved, at deres historier, standpunkter, fortolkninger og kompetencer præsenteres som en del af hovedstadens fælles kulturarv.

Proces for arbejdet med regeringens handlingsplan om etnisk ligebehandling og respekt for den enkelte

Handlingsplanen er udarbejdet af en tværministeriel arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra følgende ministerier: Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (formand), Beskæftigelsesministeriet, Undervisningsministeriet, Justitsministeriet, Kulturministeriet, Finansministeriet (Personalestyrelsen), Socialministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet (ad hoc medlem).

Der er holdt syv møder i arbejdsgruppen i løbet af 2009.

Endvidere er der holdt møder med følgende interessenter på området: Institut for Menneskerettigheder, Københavns Kommune, Kommunernes Landsforening, Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination, LO, DA, Danmarks Idrætsforbund, Rådet for Etniske Minoriteter, Dansk Ungdoms Fællesråd, CEPOS, Foreningen Nydansker, Hotel-, Restaurant- & Turisterhvervet (HORESTA), Danmarks Restauranter og Caféer, Mosaik Trossamfund og Muslimernes Fællesråd.

Møderne er afholdt med henblik på dels at orientere om arbejdet med opdateringen af handlingsplanen, dels at få bidrag til, hvilke problemstillinger der kan tages op i handlingsplanen, og hvorledes disse eventuelt kan løses.

Indholdsfortegnelse

Forord

1. Indledning

2. Demokratiske værdier og grundlæggende rettigheder

2.1. Fokus på respekten for de grundlæggende rettigheder

Initiativ 1: Kampagne om respekten for de grundlæggende rettigheder

Initiativ 2: Styrket undervisning af nyankomne i grundlæggende rettigheder og demokrati i Danmark

Initiativ 3: Præcisering af ordensreglerne i folkeskolen

2.2. Bekæmpelse af fordomme og intolerance – herunder antisemitisme

Initiativ 4: Styrkelse af undervisning om antisemitisme og intolerance

Initiativ 5: Gæstelærerteams om forskellighed og fællesskab

Initiativ 6: Styrket lokal forebyggelse af antisemitisme og intolerance

Temaside om den retlige beskyttelse af retten til ligebehandling

3. Kortlægning af omfanget af diskrimination

Initiativ 7: Forskningsprojekt

4. Rettigheder og klagemuligheder

4.1. Styrkelse af Ligebehandlingsnævnets informationsvirksomhed

Initiativ 8: Ligebehandlingsnævnets arbejde

4.2. Styrkelse af oplysningsindsatsen i øvrigt

Initiativ 9: Oplysning og information om ligebehandlingsregler i Danmark

Initiativ 10: Lokal hjælp til ofre for diskrimination

5. Mangfoldighed skaber vækst

5.1. Lige adgang til uddannelse

5.1.1. Folkeskole og ungdomsuddannelser

Initiativ 11: Håndbogsserie og kampagne til fremme af resourcesyn og anerkendende tilgang

Initiativ 12: Identifikation og formidling af "best practice" ved praktik

Initiativ 13: Projektsamarbejde mellem erhvervsskolerne og IMR

5.2. Mangfoldighed på arbejdspladsen

5.2.1. Mangfoldigheden på arbejdspladsen

Initiativ 14: Erfaringsudveksling

Initiativ 15: Vejledning om den gode modtagelse

5.2.2. Rekruttering af nydanske medarbejdere til offentlige arbejdspladser

Initiativ 16: Mangfoldig rekruttering i politiet

6. Lige deltagelse i samfundslivet

6.1. Indsats mod diskrimination i nattelivet

Initiativ 17: Diskrimination i nattelivet

6.2. Særlig indsats i by- og boligområder

Initiativ 18: Pulje om øget sammenhængskraft i udsatte boligområder

Initiativ 19: Håndtering af mangfoldighed i byerne

6.3. Indsats mod diskrimination i sport og kulturliv

6.3.1. Fokus på kulturforståelse og mangfoldighed

Initiativ 20: Styrkelse af træner/lederuddannelsen

6.3.2. Styrket inddragelse af nydanske piger i idræts- og foreningslivet

Initiativ 21: Nydanske piger og kvinder

6.4. Inddragelse af nye brugergrupper i kulturlivet

Initiativoversigt

Initiativ 1 Kampagne om respekten for de grundlæggende rettigheder

Regeringen vil afsætte midler til en kampagne, der skal fremme forståelsen og respekten for de grundlæggende rettigheder og pligter, som det danske samfund bygger på, og hvad dette i praksis betyder.

Kampagnen skal fremme den gensidige anerkendelse og tillid mellem grupper med forskellig baggrund og modvirke diskrimination og racisme, herunder antisemitisme og intolerance. Det skal fremgå tydeligt, at ingen må forskelsbehandles, nedværdiges eller trues på grund af f.eks. deres etniske oprindelse, køn, tro, seksuelle orientering eller for at have givet udtryk for sine holdninger.

Endvidere skal kampagnen fremme den enkeltes respekt for andres ret til at kunne færdes frit, ytre sig og gøre brug af samfundets tilbud.

Som led i kampagnen kan der afholdes en række større offentlige events, debatmøder og konkurrencer om medborgerskab. Indsatsen skal rette sig mod alle borgere, men det skal søges sikret, at indsatsen så vidt muligt målrettes der, hvor behovet er størst.

Kampagneaktiviteterne kan følges op af lokale initiativer, der understøtter kampagens budskaber. Til dette formål afsættes midler, hvorfra der f.eks. vil kunne gives økonomisk støtte til dialogmøder på folkeskoler, i gymnasier og andre undervisningsinstitutioner, i kommuner, i foreninger, i organisationer og på arbejdspladser.

Kampagnen koordineres med initiativet i regeringens handlingsplan "En fælles og tryk fremtid" om fejring af det demokratiske fællesskab og med arbejdet vedrørende medborgerskab i øvrigt i bl.a. regeringens arbejdsgruppe for bedre integration.

Initiativ 2. Styrket undervisning til nyankomne om de grundlæggende rettigheder og demokrati i Danmark

Regeringen har taget initiativ til, at der som led i modtagelse af nyankomne flygtninge og indvandrere sker en styrkelse af undervisningen om de grundlæggende rettigheder og det danske demokrati, således at nyankomne straks opnår viden om og kendskab hertil og dermed et godt grundlag for at være aktive medborgere i det danske samfund.

Initiativ 3 Præcisering af ordensreglerne i folkeskolen

Regeringen har i marts 2010 ændret bekendtgørelsen om foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen således, at skolelederen i særligt grove tilfælde, eller hvor der er tale om gentagne forseelser, nu har mulighed for – til fremme af god orden – at iværksætte overflytning af en elev til en anden skole, når det sker med tilslutning fra skolelederen ved den modtagende skole, dvs. uden samtykke fra elev og forældre. Skolelederen skal påvise, at der er proportionalitet mellem forseelse, foranstaltning og målet hermed.

Endvidere er bekendtgørelsen præciseret, bl.a. således, at indsatsen mod mobning fremgår tydeligere, og at elever og forældre ved hvert skoleårs begyndelse skal orienteres om skolens værdiregelsæt og ordensregler.

Initiativ 4 Styrkelse af undervisning om antisemitisme og intolerance

Regeringen vil i samarbejde med Dansk Institut for Internationale Studier Afdeling for Holocaust og Folkedrab videreudvikle og fremme anvendelsen af de allerede eksisterende undervisningsmaterialer mv. om antisemitisme, racisme og diskrimination.

Der vil endvidere blive iværksat en opsøgende indsats vedrørende brugen af materialet særligt i forhold til skoler og uddannelsesinstitutioner i områder, hvor mange elever har en anden etnisk baggrund end dansk.

Initiativ 5 Gæstelærerteams om forskellighed og fællesskab

Regeringen vil udbrede pilotprojektet "Din tro, min tro" og give mulighed for at etablere gæstelærerteams bestående af både religiøse og ikke-religiøse repræsentanter. De enkelte lærerteams skal rejse rundt på skoler i hele landet og gå i dialog med elever i 3.-10. klasse.

Formålet er at vise

- de enkelte religioners og andre overbevisningers historie
- en mangfoldighed af livsopfattelser, herunder såvel religiøse som ikke-religiøse,
- at forskellige religioner har meget til fælles, selvom der også er punkter, hvor de ikke deler samme opfattelse, og
- at religiøsitet, verdslighed, medborgerskab og demokratiske rettigheder kan gå hånd i hånd.

Initiativet kan endvidere tænkes udbredt til andre steder end folkeskoler, eksempelvis friskoler, ungdomsudannelser, folkeoplysning og lignende.

Initiativ 6 Styrket lokal forebyggelse af antisemitisme og intolerance

Der gennemføres en kortlægning af tendenser til ekstremisme og polarisering, og der sættes i den forbindelse fokus på antisemitisme og intolerance, navnlig når det foregår på en organiseret måde eller skaber kløfter mellem grupper i de enkelte lokalsamfund. Afhængig af hvilke problemer, man finder i forskellige dele af landet, skal der i samarbejde med kommunerne sættes ind med passende strategier for forebyggelse.

Er der eksempelvis tale om intolerance vendt mod bestemte grupper – eller gensidigt mellem disse grupper – kan der igangsættes dialogaktiviteter og oplysningsarbejde for at sikre den respekt, vi alle har krav på som mennesker og medborgere. Det kan blandt andet dreje sig om at sætte fokus på, hvad vi alle har til fælles som borgere i Danmark, og om at hindre, at mindretalsgrupper i Danmark lægges for had på grund af forhold, de ikke har indflydelse på eller ansvar for.

Endvidere vil regeringen ved fordelingen af midler fra den allerede eksisterende pulje til fremme af ligebehandling og bekæmpelse af diskrimination have øget fokus på at støtte initiativer, der intensiverer den oplysende indsats om bekæmpelse af antisemitisme og intolerance.

Initiativ 7 Forskningsprojekt

På grund af den store forskel mellem den oplevede diskrimination og det antal af sager, der er indbragt for enten nævn eller domstole, er der – uanset de allerede tilgængelige data – behov for at komme tættere på en afdækning af de diskriminationsproblemer, vi står over for i Danmark.

Regeringen vil derfor iværksætte et forskningsprojekt, der skal bidrage til udvikling af mere præcise metoder til måling af diskrimination, herunder den oplevede diskrimination.

Det er både vigtigt, at bekæmpe den faktiske diskrimination, og myter om omfanget af diskrimination imødegås. Derfor skal der blandt andet sættes fokus på, hvorfor nogen føler, de bliver diskrimineret, uden at der nødvendigvis er tale om diskrimination i juridisk forstand. Omvendt bør det også afdækkes, om der er mange tilfælde af oplevet diskrimination, der ikke anmeldes, uanset at der kunne være tale om diskrimination i henhold til lovgivningen. Endvidere er det vigtigt at få klarlagt karakteren af diskriminationen for at kunne imødegå den med de rette tiltag. Eksempelvis bør det klarlægges om diskriminationens omfang og form er afhængig af køn og alder.

Initiativ 8 Ligebehandlingsnævnets arbejde

Regeringen vil støtte videreudviklingen og forbedringen af:

- Dialogmøder, som nævnets sekretariat afholder med interessenter, navnlig organisationer, som har særlig indsigt i ligebehandlingsspørgsmål. Formålet med møderne er bl.a. at få viden om, hvordan nævnet bedst kan kommunikere med de borgere, som kan have brug for nævnet, samt få etableret aftaler om udveksling af links til indsættelse på nævnets og organisationernes hjemmeside.

- Offentliggørelse af nævnets afgørelser på hjemmesiden
- Nyhedsbreve fra nævnet
- Undervisningsoplæg, som medarbejdere i Ligebehandlingsnævnets sekretariat afholder for enkelte organisationer/fagforeninger. Undervisningsoplæggene tænkes udbredt til andre målgrupper, såsom skoler, NGOer og andre foreninger m.fl.

Initiativ 9 Oplysning og information om ligebehandlingsregler i Danmark

Regeringen vil styrke oplysningen om ligebehandlingsregler i Danmark. Kendskabet til de rettigheder, der følger af ligebehandlingsreglerne i Danmark med særligt fokus på adgangen til at indbringe en klage for Ligebehandlingsnævnet, skal indgå heri. Det skal fremgå, hvad den enkelte borger kan gøre i forskellige tilfælde, hvor den pågældende føler sig udsat for diskrimination.

En del af oplysningsarbejdet vil endvidere bestå i en opdatering af vejledningen til lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv.

Som led i oplysningsindsatsen vil udvalgte rollemønstre fra Brug for Alle Unge blive særligt opkvalificerede til at deltage i besøg, hvor man ud over uddannelse også fokuserer på ligebehandlingsproblematikker, regler og rettigheder med udgangspunkt i rollemønstrenes egne erfaringer og baggrund. Rollemønstrene skal således fungere som ligebehandlingsambassadører, der kan rette fokus på ligebehandling og udbrede kendskabet til reglerne herfor.

Initiativ 10 Lokal hjælp til ofre for diskrimination

Der skabes mulighed for, at personer, der føler sig udsat for diskrimination på grund af deres etniske oprindelse, kan få hjælp på deres lokale medborgercenter. Denne hjælp etableres i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder.

Hjælpen skal først og fremmest gives i form af råd og vejledning om regler og rettigheder i tilfælde af diskrimination. Det informationsmateriale, der er udviklet om ligebehandlingsregler m.v., jf. initiativ 9, vil kunne anvendes i denne sammenhæng.

Herudover kan der f.eks. etableres forsøg med mægling, ligesom der kan skabes mulighed for, at Institut for Menneskerettigheders opgaver vedrørende hjælp til ofre for diskrimination vil kunne gennemføres lokalt ud fra denne platform.

Endelig vil der kunne iværksættes oplysningsinitiativer på det lokale medborgercenter i form af f.eks. borgermøder m.v.

Initiativ 11 Håndbogsserie og kampagne til fremme af resourcesyn og anerkendende tilgang

Regeringen vil – i forlængelse af de eksisterende publikationer om undervisning i demokrati og plads til forskellighed – foranledige, at der udarbejdes en håndbogsserie med konkrete redskaber til, hvordan lærere implementerer resourcesyn og anerkendende tilgang i undervisningen til tosprogede elever.

Håndbogsserien rettes mod lærere i grundskolen og på ungdomsuddannelserne – her med særlig vægt på de erhvervsfaglige uddannelser og undervisningen på produktionsskolerne. Håndbogsserien kan indeholde værktøjer og redskaber som eksempelvis spørgeteknik, skoleledelsens og vejlederens tilgang og anvendelse af resourcesyn, idéer til forløb der fremmer anerkendende tilgang blandt eleverne indbyrdes samt øvelser, der kan træne underviserens anerkendende tilgang og opøve god praksis. Håndbogsserien skal kunne bruges umiddelbart uden forhåndskendskab til de bagvedliggende teorier om anerkendende og resourceorienteret tilgang til tosprogede drenge og piger.

Målgruppen for håndbogen er den almene lærer, der ikke har særlig efteruddannelse eller i øvrigt kendskab til området. Serien skal opbygges således, at eksempler og værktøjer er afstemt til klassetrin og uddannelse. Samtidig iværksættes en holdningsbearbejdende kampagne, der dels formidler vigtigheden af, at lærere har et resourcesyn og en anerkendende tilgang til tosprogede elever, og dels oplyser om den nævnte håndbogsserie.

Initiativ 12 Identifikation og formidling af "best practice" ved praktikpladser

Undervisningsministeriet vil – som opfølgning på opfordringen til skoler og bestyrelser om at fastlægge passende retningslinjer m.v. for håndtering af diskrimination – finde eksempler på skoler, der har lavet gode politikker på området, og Undervisningsministeriet vil ved informationsvirksomhed sikre, at den gode praksis udbredes.

Initiativ 13 Projektsamarbejde mellem erhvervsskoler og Institut for Menneskerettigheder

Regeringen vil i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder igangsætte projekter med henblik på at skabe en mangfoldig og inkluderende kultur på to udvalgte pilotskoler for herigennem at bidrage til at afhjælpe diskrimination af unge drenge og piger. Undervisningsministeriet vil bistå Institut for Menneskerettigheder med at finde relevante skoler til projektet.

I løbet af 2010 afprøves og udvikles gennem projekterne forskellige redskaber og metoder i relation til forebyggelse af forskelsbehandling. Skolernes ledelse og lærere/vejledere forventes i den forbindelse at deltage i kompetenceudviklingsforløb, som sigter på at skabe en uddannelseskultur, hvor mangfoldighed opfattes som et potentiale.

Initiativ 14 Erfaringsudveksling

Der iværksættes et initiativ med én til én rådgivning under Mangfoldighedsprogrammet, hvor erfarne virksomheder ved eksempelvis ledere, HR-ansatte og nydanske ansatte videregiver egne praktiske erfaringer med mangfoldighed til andre virksomheder. Det kan også være med til at fremme mangfoldighed i de brancher, hvor der kun er få nydanskere ansat.

Den hidtidige indsats har i høj grad benyttet virksomheders erfaringer og i mindre grad fokuseret på at inddrage nydanskerne i en aktiv rolle. I initiativet lægges vægt på, at også disses erfaringer udnyttes, da de med deres selvoplevede erfaringer kan inspirere både kollegaer og andre med nydansk baggrund til at se med nye øjne på arbejdspladskultur og muligheder på det danske arbejdsmarked.

Initiativ 15 Vejledning om den gode modtagelse

Regeringen vil give små virksomheder, der ikke har en stor personaleafdeling, et simpelt redskab til inspiration til at systematisere den gode modtagelse på arbejdspladsen. Derved skal de små virksomheder ansføres til at ansætte flere nydanske medarbejdere.

Der udarbejdes en vejledning om "Den gode modtagelse på arbejdspladsen", som særligt er målrettet de mindre virksomheder, der ikke har stor erfaring med ansættelse af medarbejdere med anden etnisk baggrund.

Der er allerede indhentet gode erfaringer med at give råd og vejledning om modtagelse af nydanske medarbejdere til arbejdspladser, der ikke har stor erfaring hermed. Disse erfaringer bygges der videre på i vejledningen.

Initiativ 16 Mangfoldig rekruttering i politiet

Regeringen vil løbende evaluere de eksisterende initiativer til at øge tilgangen af kvalificerede ansøgere med anden etnisk baggrund end dansk til politiet. I forbindelse hermed bør behovet for udvidelse af de eksisterende initiativer samt behovet for yderligere initiativer af lignende karakter overvejes.

Initiativ 17 Diskrimination i nattelivet

Regeringen vil gennemføre en indsats mod diskrimination i nattelivet.

- Der iværksættes en oplysningskampagne om diskrimination i nattelivet. Oplysningskampagnen skal bidrage til større opmærksomhed på problemer med diskrimination i nattelivet og modvirke, at unge nydanskere udsættes for diskrimination i nattelivet, og dermed også modvirke negative hændelser som følge af en uberettiget forskelsbehandling.

- Det eksisterende tilbud til uddannelse af dørmænd revideres og udvides bl.a. i forhold til viden om kulturelle forskelle og håndtering af mødet med nydanskere i nattelivet.

Initiativ 18 Pulje om øget sammenhængskraft i udsatte boligområder

Der oprettes en pulje, som skal støtte dialog- og netværksaktiviteter i boligområderne. Det kan f.eks. være debatmøder, undervisningsaktiviteter, teater, rollespil, fælles arrangementer på mærkedage, arbejdsweek-ender og etablering af venskabsfamilier. Arrangementerne skal styrke sammenhængskraften og kendskabet til og respekten for de demokratiske rettigheder og pligter i samfundet. Erfaringerne viser, at måden borgerne inviteres til aktiviteterne kan være afgørende, ligesom den konkrete nytteværdi for de involverede personer er vigtig. Herudover er det også betydningsfuldt, at der hurtigt opnås resultater. Der kan derfor med fordel gives støtte til små, sikre og synlige succeser, hvor forskellige grupper er aktivt inddragede i realiseringen af projektet.

Initiativ 19 Håndtering af mangfoldighed i byerne

Der afsættes midler til gennem indsamling og formidling af gode eksempler at sætte fokus på, hvordan byerne kan håndtere mangfoldighed og forskellighed. Formålet er blandt andet at sprede gode erfaringer for at skabe sammenhæng mellem de udsatte boligområder og den øvrige by samt hvordan byens muligheder kan bruges til at skabe netværk og gensidig forståelse. Der kan desuden sættes fokus på at sprede erfaringer, herunder internationale erfaringer, om, hvordan indvandringen kan håndteres i en bymæssig sammenhæng.

Initiativ 20 Styrkelse af træner/lederuddannelsen

Regeringen vil igangsætte en indsats, der omfatter:

- Øget undervisning i kulturforståelse og praktiske redskaber i leder/træneruddannelser inden for flere idrætsgrene til at imødegå diskrimination, og etablering og udbredelse af træner/dommeruddannelser for nydanske voksne og forældre med det formål at styrke mangfoldigheden blandt frivillige trænere/ledere i foreningslivet.
- Uddannelse af frivillige i konflikthåndtering med det formål at forebygge og imødegå oplevet og faktisk diskrimination blandt medlemmer, frivillige og forældre i foreningslivet. Uddannelsen kan med fordel indgå i organisationernes uddannelsesstilbud til frivillige og understøttes af etablering af lokale netværk for frivillige, der arbejder med konflikthåndtering.

For at sikre, at flere sportsgrene inddrages, kan indsatsen lægges ud til en eller flere af de større idrætsorganisationer, som får ansvaret for at udvikle organisationens uddannelsesstilbud, rekruttere frivillige og sikre opfølgning og forankring i de lokale foreninger.

Idet de fleste initiativer vedrørende idræts- og foreningslivet hidtil har været koncentreret om inddragelse af drenge og mænd, skal det ved tilrettelæggelsen af initiativerne tilgodeses, at der skal være en kønsmæssig ligestilling af initiativerne.

Initiativ 21 Nydanske piger og kvinder

Regeringen vil yde økonomisk støtte til projekter, der får flere nydanske piger med i idrætslivet:

- Der skal ydes støtte til målrettede forsøg med idrætsstilbud til nydanske piger tæt på pigernes bopæl. For at understøtte de lokale foreningers indsats vil der blive lagt vægt på samarbejde med andre institutioner, f.eks. skolen som forældrene har tillid til. Der vil endvidere blive rettet fokus på rekruttering, opsøgende indsats og dialog med forældrene om foreningslivet og barrierer for pigernes deltagelse. Idrætshold kun for nydanske piger bør dog alene ses som en måde at få pigerne i gang i foreningslivet. Målet må være, at pigerne meget hurtigt bliver en del af det almindelige foreningsliv – enten på pigehold eller på blandede hold.
- Der skal ydes støtte til forældreinformation gennem dialogmøder i udvalgte boligområder om idrætsliv og de fordele både drenge og piger har ved at have et aktivt fritidsliv. Dialogmøderne kan med fordel tilrettelægges i regi af de lokale medborgercentre i samarbejde med skoler, dagsinstitutioner og det lokale idræts- og foreningsliv, herunder også boligforeninger og foreninger for personer med indvandringsbaggrund.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
Velfærdsministeriet
Beskæftigelsesministeriet
Undervisningsministeriet
Justitsministeriet
Kulturministeriet
Finansministeriet (Personalestyrelsen)

Kommissorium

23. januar 2009

Arbejdsgruppe om ligebehandling og respekt for den enkelte uanset race eller etnisk oprindelse

Problem og målsætning

Det danske samfund bygger på grundlæggende værdier om personlig frihed og politiske frihedsrettigheder. Disse frihedsrettigheder gælder for enhver og skal respekteres af alle – over for alle. Det er vigtigt, at alle borgere føler, at de har mulighed for at deltage aktivt i demokratiet. Respekt for den enkelte og for mangfoldigheden og lige muligheder for alle vil medvirke til at undgå et samfund med sociale og kulturelle kløfter. Det danske samfund er derfor et samfund, hvor alle skal have mulighed for at gøre brug af demokratiets mange muligheder og tilbud til den enkelte, og hvor den enkelte borger skal respekteres som menneske. Ingen skal forskelsbehandles, nedværdiges eller trues på grund af for eksempel hudfarve, køn, tro, seksuel orientering eller for at have fremsat lovlige ytringer.

Diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse kan være en væsentlig barriere for den enkelte borgers samfundsdeltagelse. Diskrimination og racisme kan undergrave sammenhængskraften og modvirke en vellykket integration. Og diskrimination kan fremme en følelse af eksklusion, som i sidste ende kan skabe grobund for ekstremisme og radikalisering. Samtidigt er det vigtigt at være opmærksom på, at intolerance ikke blot kan komme til udtryk blandt medlemmer af flertallet i et samfund, men at også minoritetsgrupper kan optræde intolerant over for andre minoritetsgrupper eller det danske samfund generelt.

Det er også væsentligt at bevare det danske samfund som et åbent samfund med plads til forskellighed. Den enkelte borgers tillid til og respekt for samfundets grundlæggende værdier og andre borgere skal sikres, og i en globaliseret verden, hvor der bl.a. er kamp om den velkvalificerede arbejdskraft, skal det danske samfund bevares som et attraktivt, åbent og imødekomende samfund.

Det er vanskeligt præcist at måle omfanget af diskrimination.

Dog tyder undersøgelser på, at færre føler sig diskriminerede i forhold til tidligere. Af Catinét Researchs "Integrationsstatus 2007" fremgår det, at knap to tredjedele af de adspurgte indvandrere ikke oplever diskrimination i Danmark. Det fremgår ligeledes, at andelen af indvandrere, der oplever diskrimination, er faldet fra 43 pct. i 2000 til 27 pct. i første halvår 2007.

Integrationsministeriets Tænketaank udgav i marts 2007 publikationen "Værdier og normer blandt udlændinge og danskere". Heraf fremgår det, at indvandrere og efterkommere kun i begrænset omfang oplever diskrimination af politiet, i offentlige transportmidler, på gaden eller i banken. 11 pct. angiver, at de ofte føler sig diskriminerede på gaden, mens 9 pct. tilkendegiver, at de ofte føler sig diskriminerede i et offentligt transportmiddel.

Disse undersøgelser peger på, at udviklingen går den rette vej, men at der fortsat er behov for en indsats for at modvirke diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse.

Ikke mindst for unge mennesker er det væsentligt at kunne føle sig som en accepteret del af samfundet. Det gælder ikke kun i forhold til arbejde og uddannelse, men også i forhold til fritidslivet, herunder mulighederne for at mødes med andre unge i bylivet.

Regeringens initiativer

Regeringen har siden sin tiltræden taget en række initiativer til fremme af ligebehandling og bekæmpelse af diskrimination. Regeringen har fået gennemført ny lovgivning, der giver den enkelte en styrket beskyttelse mod diskrimination, Institut for Menneskerettigheder er etableret som det danske ligebehandlingsorgan, og der er etableret en klagekomite. Den 1. januar 2009 styrkedes klagemulighederne yderligere gennem etablering af Ligebehandlingsnævnet.

Regeringen offentliggjorde endvidere i november 2003 en omfattende handlingsplan til fremme af ligebehandling og mangfoldighed og til bekæmpelse af racisme. De fleste af handlingsplanens initiativer er i dag gennemført.

Regeringsgrundlaget

Af regeringsgrundlaget "Mulighedernes samfund" fremgår som et element i indsatsen mod radikaliserings og styrkelse af demokratisk integration og under overskriften diskrimination skal ikke tolereres bl.a. følgende "handlingsplanen mod diskrimination fra 2003 [skal] opdateres. Der skal f.eks. være konsekvenser for bevilningshavere ved forskelsbehandling eller diskrimination i nattelivet."

Hovedopgave

Regeringen har i overensstemmelse med regeringsgrundlaget besluttet at nedsætte en tværministeriel arbejdsgruppe, der har til opgave at udarbejde en ny samlet handlingsplan for en flerstrengt, koordineret og målrettet indsats, som omfatter både igangværende og nye initiativer for at bekæmpe forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, fremme mangfoldighed og lige muligheder samt bevare Danmark som et åbent samfund med respekt for den enkelte og med plads til forskellighed.

Handlingsplanen skal tillige indgå som et blandt flere initiativer i indsatsen mod radikaliserings og styrkelse af demokratisk integration og har således også til formål at supplere den handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikaliserings, som er under udarbejdelse. Der skal i handlingsplanen om ligebehandling og respekt for den enkelte uanset race eller etnisk oprindelse tages hensyn til det allerede igangsatte arbejde, ligesom nye initiativer til fremme af dialog, inddragelse og medborgerskab skal udgøre et supplement hertil.

Arbejdsgruppen kan bl.a. komme med forslag til:

- Initiativer til fremme af lige muligheder i forhold til arbejde og uddannelse uanset etnisk oprindelse, f.eks. ved nedbrydelse af barrierer mellem arbejdspladser og forskellige etniske minoritetsgrupper.
- Initiativer, der modvirker diskrimination i kultur- og fritidslivet, herunder indførelse af konsekvenser for bevillingshavere, der udøver diskrimination i nattelivet.
- Initiativer, der styrker gensidig dialog, deltagelse i samfundslivet og aktivt medborgerskab, bl.a. ved oplysning om de rammer, der ved lov er fastlagt til bekæmpelse af diskrimination.
- Initiativer til styrkelse af respekt for den enkelte, for forskellighed og for et mangfoldigt samfund, herunder initiativer til forebyggelse af chikane m.v.

Organisering

Der nedsættes en arbejdsgruppe med repræsentanter fra:

- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (formand)
- Velfærdsministeriet
- Beskæftigelsesministeriet
- Undervisningsministeriet
- Justitsministeriet
- Kulturministeriet
- Finansministeriet (Personalestyrelsen)

Andre myndigheder, eksperter m.v. kan inddrages i arbejdet efter behov.

Økonomi

Arbejdsgruppen skal belyse de økonomiske konsekvenser af stillede forslag.

Eventuelle merudgifter i forbindelse med arbejdsgruppens arbejde og udmøntningen af handlingsplanen afholdes inden for de involverede ministeriers rammer.

Tidsplan

Arbejdsgruppens skal afslutte sit arbejde inden udgangen af 2009.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
Indenrigs- og Socialministeriet
Beskæftigelsesministeriet
Undervisningsministeriet
Justitsministeriet
Kulturministeriet
Finansministeriet (Personalestyrelsen)

Tilføjelse til kommissorium

19. juni 2009

Arbejdsgruppe om ligebehandling og respekt for den enkelte uanset race eller etnisk oprindelse

Baggrund

Tilføjelsen er udarbejdet på baggrund af vedtagelse nr. V 65 af 21. april 2009, hvorved regeringen pålægges – inden udgangen af 2009 – at udarbejde og fremlægge en handlingsplan, der skal sikre, at religionsfriheden og andre grundlæggende frihedsrettigheder genoprettes, således at borgerne kan færdes frit i samfundet og eksempelvis lade deres børn indskrive i folkeskolen uden frygt for represalier.

Tilføjelse

”Arbejdsgruppen skal endvidere på baggrund af Folketingets vedtagelse nr. V 65 af 21. april 2009 komme med forslag til initiativer, der sikrer religionsfriheden og andre grundlæggende rettigheder, således at borgerne kan færdes frit i samfundet og eksempelvis lade deres børn indskrive i folkeskolen uden frygt for represalier.”

Handlingsplan

om etnisk ligebehandling
og respekt for den enkelte

Publikationen kan bestilles hos:

Rosendahls - Schultz Bohandel

Herstedvang 4

2620 Albertslund

Tlf.: 43 22 73 00

E-post: boghandel@rosendahls-schultzgrafisk.dk

www.schultzboghandel.dk

Henvendelse om udgivelsen kan ske til:

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

Holbergsgade 6

1057 København K

Telefon: 33 92 33 80

E-post: inm@inm.dk

www.nyidanmark.dk

Tryk: Prinfo Holbæk-Hedehusene-Køge a/s

Oplag: 250

ISBN: 978-87-92522-65-8

Digital publikation:

ISBN: 978-87-92522-66-5

Den elektroniske publikation

kan bl.a. hentes på

www.nyidanmark.dk/publikationer

